

siwE NIEUWSBRIEF

NR. 43-44
september-oktober
2008

van het STEUNPUNT voor INDUSTRIEEL
en WETENSCHAPPELIJK ERFGOED

ISSN 1379-0420

INHOUD

Voorwoord.....	2
SIWE – activiteiten.....	3
Oproepen.....	5
Erfgoednieuwjes en activiteiten in de regio's	8
Internationaal nieuws.....	36
Uitvindingen en uitvinders.....	49
Onder de leeslamp.....	53
Boekbesprekingen.....	60

Foto D. Zenner

SIWE op ontdekkingstocht door Gentse havenwijken, voorjaar 2008

Redactieadres: SIWE vzw - Stapelhuisstraat 15 – 3000 Leuven. Tel&Fax: 016.584342

e-mail: info@siwe.be Website: ww.siwe.be Verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijke uitgever: Patrick Viaene – Land van Waaslaan 156 – 9040 Gent.

Redactie:– Patrick Viaene - Karel Haustraete

Vormgeving: Alex Baerts

Afgiftekantoor: 3360 Bierbeek – erkenningsnr.: P209286 – PB nummer: BC1608

VOORWOORD

De zomervakantie loopt op zijn laatste benen en een nieuwe herfst in het teken van industrieel en wetenschappelijk erfgoed kondigt zich reeds aan. Deze SIWE-Nieuwsbrief licht een tip van de sluier over deze waaier van activiteiten. Het overzicht is uiteraard allerminst volledig, daarvoor werd de redactie –wegens de zomervakantie- misschien iets te vroeg afgesloten. Meteen is dit een dringende vraag om ons a.u.b. ruim op voorhand te informeren over jullie erfgoedactiviteiten en dito manifestaties! Deze Nieuwsbrief (Rubriek “Oproepen”) bevat ook enkele dringende vragen tot steun ten aanzien van erfgoed in nood. Wij vragen onze lezers om op deze oproepen persoonlijk te reageren.

Mogen wij blijven herhalen dat wij onze publicaties méér bekendheid wensen te geven. In het bijzonder wensen wij de digitale versie van deze SIWE-Nieuwsbrief een nog ruimere verspreiding te geven. Wij sturen de digitale SIWE-Nieuwsbrief dan ook graag door naar al wie er om vraagt, zeg maar “naar alle actoren en geïnteresseerden het brede volksculturele veld”. Bezorg ons dus uw e-mail adres via info@siwe.be : het kost u niets en het bespaart ons uiteraard ook een deel van de steeds stijgende portkosten.

Een “papieren” exemplaar van SIWE-Nieuwsbrief, alsook van het SIWE-Magazine (A4- formaat) wordt in principe enkel gestuurd naar wie lid is van SIWE vzw. De lidgelden bleven in 2008 eens te meer onveranderd: 18 € (individuele, steunende leden) of 30 € (verenigingen, instellingen) te storten op het rekeningnummer vermeld achteraan deze Nieuwsbrief. Ons adressenbestand wordt binnenkort grondig herbekeken. Hernieuw uw lidmaatschap indien u onze publicaties verder wenst te ontvangen. Dank hiervoor bij voorbaat!

Een SIWE-Nieuwsbrief is uiteraard nooit afgewerkt en volledig. Wij stellen het dan ook enorm op prijs als u ons tijdig informeert over uw activiteiten en uw jaarprogramma's, die u als vereniging, museum, archiefinstelling, onderzoekscentrum zal inrichten. Wij nemen uw informatie op in de mate van het mogelijke en uiteraard in een samengevatte en synthetische vorm. Dank bij voorbaat voor uw respons en aan ieder van u veel leesgenot toegewent !

In naam van SIWE vzw
Patrick VIAENE, voorzitter

SIWE – ACTIVITEITEN

OP 31 AUGUSTUS 2008: CULTUURMARKT VAN VLAANDEREN TE ANTWERPEN

Op zondag 31 augustus staat SIWE van 10 tot 18 uur met een informatiestand op de Cultuurmarkt – Vlaanderen. We zijn te vinden op de Meir nr. 40 in het hartje van de Scheldestad. U bent van harte welkom !

OP 14 SEPTEMBER 2008 IS HET OPEN MONUMENTENDAG VLAANDEREN - SIWE STELT VOOR :

1. TENTOONSTELLING “MACHINES, WERKTUIGEN EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED”, MOLENS VAN ORSHOVEN, Stapelhuisstraat 15, 3000 Leuven, 10 tot 18 UUR

De focus van de tentoonstelling ligt op de periode 1945-1967, met onder meer het zendtoestel, gebruikt tijdens de Belgische Antarctica-expeditie in de jaren 1950. Iedereen welkom.

Zie ook openmonumenten.be

2. EXCLUSIEVE RONDLEIDINGEN “VICTOR BROOS EN TIJDGENOTEN & DE ARCHITECTUUR VAN DE VAARTKOM”. START AAN POMPSTATION “JET” AAN DE VAARTKOM TE LEUVEN OM 14.00, 15.30 & 17.00 UUR.

De Leuvense Vaartkom wordt de volgende jaren één grote bouwwerf. De oude industriële site wordt getransformeerd tot een geheel nieuw stadscentrum waar cultuurbeleving, wonen en werken aan het water hand in hand gaan. Er is ondertussen al heel wat gebroken en gebouwd en er staat nog veel

meer op het programma. Hoog tijd dus voor een (her)ontdekking van het bouwkundige en industriële erfgoed dat in de plannen zijn plaats opeist.

Siwe leidt u tijdens Open Monumentendag rond en toont u het veelzijdig architectuurlandschap van de Leuvense Vaartkom en doet ook “open monumenten” aan. De nadruk ligt op de 20ste eeuwse architectuur. Speciale aandacht gaat naar de bouwwerken, opgericht door Victor Broos en tijdgenoten.

Overigens krijgt u de gelegenheid om tijdens deze OMD 2008 de Brandweerkazerne (ook ontworpen door Victor Broos), het brouwerijgebouw “Den Hoorn” (o.m. de brouwzaal) en de Artois graansilo’s te bezoeken.

Reserveren is absoluut noodzakelijk voor deze rondleidingen: omd@leuven.be of Tel. Toerisme Leuven (Tina Cuyt) 016.282332

**OP 7 november 2008: STUDIEDAG TE BOOM:
“ECOMUSEA EN DE EXTRA-MUROS WERKING VAN
TECHNISCHE EN INDUSTRIËLE MUSEA”**

SIWE werkt mee aan deze studiedag van vrijdag 7 november 2008, ingericht door MIAT, i.s.m. Musea Rupelstreek en de Provincie Antwerpen. Het volledige programma vindt men op www.miat.gent.be. Plaats van het gebeuren is het Provinciaal Recreatiedomein De Schorre, Kapelstraat 83 te 2850 Boom. Informatie per telefoon: Mevr. Eline Chalmet, 09/269.42.22.

**NIEUWE AANWINST SIWE-VERZAMELING: EEN
STENCILMACHINE GESTETNER 420.**

Op de Erfgoeddag 2008 pakte SIWE uit met een stencilmachine, waarvan de werking na restauratie geoptimaliseerd zal worden. Het betreft een schenking door Heemkring “Het Molenijzer” te Putte. De machine dateert van omstreeks 1960. Dergelijke drukwerktuigen, die 40 jaren geleden (1968 !) op volle toeren draaiden, onder meer om op een goedkope manier pamfletten of “vlugschriften” te maken, worden stilaan een zeldzaamheid. De financiële waarde is beperkt maar dergelijke tuigen hebben een aanzienlijke emotionele waarde voor wie de jaren zestig meemaakte. Na 1970 werd de stencilmachine snel verdrongen door fotokopieermachines en later door printers.

O P R O E P E N

ZEG NEE AAN DE VERMINKING VAN DE GODIN-SITE TE SCHAARBEEK !

We vernamen van Guido VANDERHULST, voormalig directeur van La Fonderie, dat er plannen zijn voor de uitbouw van grootschalig winkelcentrum op de site van de kachelfabriek GODIN, Werkhuizenkaai te Schaarbeek. De "Familistère", het in 1887 gebouwde wooncomplex voor de arbeiders van het vroeger bedrijf langs het kanaal van Willebroek werd al in 1988 beschermd, maar de achterliggende industriële gebouwen zijn dat niet. Deze zeldzame gebouwen zijn heden bedreigd met vermindering en afbraak. De 19de eeuwse gebouwen van de in 1960 gesloten kachelfabriek (intussen gelukkig hergebruikt door diverse bedrijven) hebben niet alleen een bouwkundige waarde maar getuigen ook van de unieke bedrijfscultuur van Jean-Baptiste GODIN (1817-1888) en zijn productiecoöperatieve, die als dusdanig tot ver in de 20ste eeuw bedrijvig was als Belgisch filiaal van de kachelfabriek GODIN in het Franse Guise. In Guise zelf worden de Familistère en aanpalende gebouwen prachtig gerestaureerd, in schril contrast tot wat nu in Brussel aan de orde is.

Schrijf dus NU een brief voor het behoud van deze unieke site en richt hem naar : Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Staatsecretariaat Monumentenzorg, Botanic Building, St-Lazaruslaan 10 (12de verdieping) 1210 Brussel.

Stuur een kopij van uw steunbetuiging naar g.vanderhulst@skynet.be. Adresgegevens Guido VANDERHULST: Kolomstraat 30, 1080 Brussel / Tel.: 02/410.70.81 / GSM 0477/250.961 (P.V.).

SOS SPOORWEGERFGOED !

Droevig nieuws bereikte ons van diverse spoorverenigingen, onder meer de Hoeseltse Treinclub : de heer CASIER, de vroegere voorzitter van museumspoorlijn LSV en eigenaar van diverse oude stoomlocomotieven, zou deze laten slopen. Sommige mensen van het Kolenspoor te As zijn hier niet blij mee. De op til staande sloop betreft inderdaad de vernietiging van een aantal zeer zeldzame locomotieven, onder meer een COCKERILL type II met verticale stoomketel, naar

verluidt de oudste bewaarde stoomlocomotief van ons land. Van een “topstuk” gesproken! Ook waardevolle locomotieven, gefabriceerd door het Belgische bedrijf MOËS zijn met sloop bedreigd. Intussen zouden toch stukken bij een andere spoorwegvereniging onderdak hebben gevonden.

Laat van u horen en stuur een mail naar:

industriële.archeologie@gmail.com om het bewaren van dit erfgoed te steunen.

STEDELIJK MUSEUM LOKEREN SCHENKT OUDE DRUKPERS

Naar aanleiding van een herinrichting van het Stedelijk Museum te Lokeren wordt een oude drukpers en een zetmachine afgestoten. Geïnteresseerden nemen dringend contact met Mevr. Leen HEYVAERT Tel.: 09/345.44.58 (leen.heyvaert@lokeren.be).

NEEM DEEL AAN DE 20ste OPEN MONUMENTENDAG OP 14 SEPTEMBER 2008

Meer informatie over OMD: Coördinatiecentrum Open Monumentendag, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen, telefoon: 03/212.29.55

info@openmonumenten.be / www.openmonumenten.be

NEEM DEEL AAN EEN EXCLUSIEF BEZOEK AAN HET NATIONAAL INSTITUUT VOOR RADIOELEMENTEN

Op zaterdag 4 oktober 2008 organiseert het Belgisch Museum voor Radiologie een studienamiddag en geleid bezoek aan het IRE (Nationaal Instituut voor Radioelementen) te Fleurus/Farciennes. Inschrijven (met opgave van nummer van identiteitskaart) is om veiligheidsredenen verplicht. Alle informatie via info@radiology-museum.be. Telefoon: 02/264.40.97.

SPECIALIST INDUSTRIEEL ERFGOED VAN VILVOORDE GEVRAAGD !

Wie informatie heeft over industrieel erfgoed van Vilvoorde, in het bijzonder over de kanaalzone aldaar, kan de heer Rik PLATTEAU contacteren, de Projectcoördinator van “Vilvoorde Watersite”. Dit project betreft de reconversie en de herwaardering van de kanaalzone in Vilvoorde. In een eerste fase dient een inventaris van het industrieel erfgoed te worden opgemaakt. Ideeën en tips? Contacteer Rik PLATTEAU, Vilvoorde Watersite, Vuurkruisenlaan 1, 1800 Vilvoorde. Tel.: 02./251.61.46 / rik.platteau@vilvoordewatersite.be

INFORMATIE OVER EEN STOOMMACHINE EN GENERATOR WELKOM

De heer Frank PLETINCKX deed een oproep om meer informatie aangaande een door hem aangekocht stoommachine en generator. U kan deze persoon contacteren op E-mailadres:

frank.pletinckx@bluewinch.ch

WIE WEET MEER OVER DEZE STIRLINGMOTOR?

Wij kregen een vraag van het Thermotechnisch Instituut KUL. Zij zouden graag weten waar deze Stirlingmotor vandaan komt. Er wordt verteld dat de Belgische Spoorwegen dergelijke motoren gebruikte om water op te pompen voor het vullen van de stoomlocomotieven. Weet iemand meer?

Voor een foto van de motor, klik ook op http://www.mech.kuleuven.be/tme/museum/engine_s/other/images/rider_stirling_hires.jpg

ERFGOEDNIEUWTJES en ACTIVITEITEN in de REGIO'S

VLAANDEREN ALGEMEEN

DE LIJN OP DE BRES VOOR HAAR MOBIEL PATRIMONIUM

De naam van de kersverse Vlaamse koepelvereniging omtrent het erfgoed van tram en autobus is META (MobiliteitsErfgoed Tram en Bus vzw). Op 25 juni jl. werd deze koepel officieel aan de pers voorgesteld in het passende kader van het Buurtspoorwegmuseum te Schepdaal. E. GOEDLEVEN, voormalig directeur van het Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed roemde deze unieke en volledig behouden site en onderlijnde het cruciaal belang van deze plek als ankerpunt in de ontwikkeling van de erfgoedbeweging omtrent behoud van dit rollend en rijdend patrimonium. De unieke stelplaats werd opengesteld voor bezoekers in 1962. Sindsdien ontstonden tal van andere actoren zoals VLATAM, TTO Noordzee, ASVI enz. Erfgoed Vlaanderen drong bij De Lijn aan op het uitwerken van een visie. Mevrouw SCHATTEMAN van De Lijn ging hierop in tijdens haar toespraak: om tot een erfgoedvisie te komen werd door De Lijn aan studie bureau SIEN gevraagd een basisstudie en startdocument op te stellen. Dit startdocument werd voorgelegd aan een werkgroep, die tijdens het voorjaar van 2008 op basis ervan een beleidsplan voor de nieuwe koepel opmaakte en die ook de naam META bedacht.

Deze koepel, financieel ondersteund door De Lijn door middel van startsubsidies, heeft als doel op een doordachte wijze het behoud, de restauratie, ontsluiting van en de publiekswerking rond het erfgoed van tram en bus in Vlaanderen te sturen. Meer bijzonderheden vindt men in het "META - Beleidsplan voor de periode 2009-2011". De gemeente Dilbeek van haar kant beloofde te zullen bijdragen aan een nieuw ontsluitingsplan van het (sedert 1995 gesloten) Buurtspoorwegmuseum. Volgens META moet dit dringend terug publiek toegankelijk gemaakt worden! In 2010 wordt de 125ste verjaardag gevierd van de Buurtspoorwegen. Het wordt een feestjaar, zoveel is nu al zeker. Na de redevoeringen werden door de stichtende leden, waaronder SIWE vzw, de statuten van META ondertekend in het prestigieus tramrijtuig waarmee koning Leopold II zich ooit verplaatste.

Meer informatie over META:

Mevrouw Armgard DE TEMMERMAN, De Lijn – Centrale Diensten, Afdeling Communicatie & Beheer, Motstraat 20, 2800 Mechelen.

Telefoon: 015/44.09.79. E-mail: armgard.detemmerman@delijn.be /

Algemene informatie: www.delijn.be

EXPO 58 : BACK TO THE FUTURE:

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Expo 1958 bundelden de veertien erfgoedcellen van Vlaanderen de krachten. Met het project “**Expo ‘58: back to the future**” gingen zij op zoek naar de persoonlijke verhalen van degenen die erbij waren. Sommigen waren er op schoolreis, anderen werkten er als hostess of bouwden mee aan de paviljoenen. Honderden getuigen werden geïnterviewd en heel wat beeldmateriaal werd verzameld in het boek door Annick LESAGE “Expo ‘58. Het wonderlijke feest van de fifties”, uitgegeven in februari 2008 door Standaard Uitgeverij. Meer over lokale manifestaties n.a.v. dit project werden hierna gerangschikt per provincie. Zie ook de webstek www.expo58.eu. Veel kijk- en leesgenot! Een goede omschrijving van het hele project kon men o.m. lezen in “Brussel Deze Week” van 6 maart 2008, onder de veelzeggende titel “De moeder en de robot op Expo 58. Erfgoedcellen interviewen Vlamingen over hun ervaringen op de wereldtentoonstelling”.

Zie ook: www.erfgoedcellen.be.

ORIËNTERENDE BIBLIOGRAFIE AGRARISCHE EN RURALE GESCHIEDENIS

De oriënterende “Bibliografie agrarische en rurale geschiedenis 19de en 20ste eeuw België” werd door CAG (Centrum voor Agrarische Geschiedenis) bijgewerkt. Medewerkers hieraan waren Yves SEGERS, Leen VAN MOLLE en Bert WOESTENBORGHES.

De bibliografie is raadpleegbaar op website:

http://www.hetvirtueleland.be/cat/index_cat.asp

DE DERDE “WEEK VAN DE SMAAK”: 13 tot 23 november 2008

Dit jaar wordt voor de derde keer de “Week van de Smaak” gehouden, namelijk van 13 tot 23 november 2008. Alle informatie op: www.weekvandesmaak.be. / info@metsmaak.be. Coördinatie : FARO, Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed, Priemstraat 51, 1000 Brussel. Tel.: 02/243.13.50.

NIEUWE NIEUWSBRIEF VAN VOLKSKUNDE VLAANDEREN

Volkskunde Vlaanderen vzw heeft een vernieuwde digitale Nieuwsbrief. U kan vragen deze regelmatig doorgestuurd te krijgen via E-mail: info@volkskunde-vlaanderen.be
Adres: Volkskunde Vlaanderen, Sint-Amandstraat 72 te 9000 Gent.
Telefoon: 09/223.97.00

DIGITAAL INVENTARISEREN van ARCHIEF en DOCUMENTATIE

Het rapport “Digitaal inventariseren, een onderzoek naar geschikte programma’s voor het digitaal ontsluiten van archief en documentatie” is klaar. Het ontstond binnen het project “Pro Memorie, een eerstelijns helpdesk voor archief- en documentatiebeheerders in erfgoedverenigingen en Pro Memorie.be: het virtueel historisch archief van alledag”

Wim VANHAECKE, Projectmedewerker binnen Heemkunde Vlaanderen, was de trekker van het project en werd ondersteund door een ruim samenwerkingsverband, waarvan ook SIWE deel uitmaakt.

Er werden informatiesessies georganiseerd in heel Vlaanderen. Talrijke programma’s werden uitgetest, waaronder “Archivist’s Toolkit”, “Midosa Online” en “CDS/ISIS”. Er kwam geen ideaal programma naar voren dat door elke erfgoedvereniging bruikbaar is. Het grote probleem bij genoemde programma’s is telkens weer de ontoegankelijkheid voor personen die niet vertrouwd zijn met databankprogramma’s.

De programma’s, ontwikkeld door een aantal Vlaamse erfgoedverenigingen (Academie voor Streekgebonden Gastronomie, Heemkundige Kring Erpe-Mere) zijn eenvoudig te gebruiken, maar niet meteen geschikt om archiefdocumenten (op hiërarchische wijze) te ordenen.

U verneemt meer over de opvolging van dit project in een volgende Nieuwsbrief.

ZUID-GEWINA: VERHAAL OVER EEN FUSIE

Zuid-Gewina is sinds 1 januari 2008 gefuseerd met de Nederlandse Wetenschapshistorische Gemeenschap Gewina, het Belgisch-Nederlandse Genootschap voor Wetenschaps- en Universiteitsgeschiedenis Studium Generale en de Nederlandse Werkgroep Universiteitsgeschiedenis toetgetreden in het nieuwe fusiegenootschap GEWINA (het Belgisch-Nederlandse Genootschap voor Wetenschaps- en Universiteitsgeschiedenis). De grotere omvang ambieert het optimaliseren van de werking. Het tijdschrift "Scientiarum Historia" wordt verder gezet onder een nieuwe naam. Secretariaat : Lodewijk PALM, Instituut voor Geschiedenis en Grondslagen van de Natuurwetenschappen, Postbus 80 010, 3508 TA Utrecht. Tel.: 0031/30.253.82.83. Contributie: 34,50 E/jr. Overschrijving vanuit België: IBAN-nummer NL 25 PSTB 0000 091341 / Bic-code: PSTB N1.21. (Met dank aan Prof. H. DEELSTRA).

PROVINCIE ANTWERPEN

EEN STUDIEDAG OVER ECOMUSEA TE BOOM

Op 7 november 2008 organiseert het MIAT i.s.m. Musea Rupelstreek, toerisme Rupelstreek, Provincie Antwerpen de studiedag "ECOMUSEA EN DE EXTRA MUROS WERKING VAN TECHNISCHE EN INDUSTRIËLE MUSEA". SIWE vaardigt een spreker af over dit onderwerp. Informatie: www.miat.gent.be.

400 JAAR SASHUIS KLEIN-WILLEBROEK

Van 1 april tot en met 30 september loopt de tentoonstelling "400 jaar Sashuis" in oude Sashuis te Klein-Willebroek. Het gebouw bevindt zich naast de sluis, dat vroeger het Kanaal van Brussel naar Willebroek verbond met de Rupel (alvorens het via Hingene werd omgeleid om in de Schelde uit te komen). De tentoonstelling is gratis toegankelijk van dinsdag tot vrijdag 10-12 u en 13-16 u, op zaterdag tot 18 u. Op zondagen van 10 tot 18 u. Adres: Sasplein 18, Willebroek. Telefoon: 03/886.22.66.

MUSEUM VOOR DOUANE EN ACCIJNZEN ALS DEEL VAN EEN NETWERK

Het Museum voor Douane en Accijnzen te Antwerpen maakt deel uit van een internationaal netwerk van douanemusea, de "International Association of Costums Museums" (IACM), dat douanemusea uit 16 Europese landen groepeerd. Meer informatie op de website <http://www.customsmuseums.org/>

VERENIGING IN DE KIJKER : HET KONINKLIJK ANTWERPS GENOOTSCHAP VOOR MICROSCOPIE (KAGM).

In 2008 KAGM viert deze vereniging haar 75-jarig bestaan. Het was Henri VAN HEURCK (1838-1909) die de studie van het kleine met de microscoop populariseerde door het geven van openbare zondagslessen in de microtechniek. Zijn werk werd opgevolgd door het Antwerps Genootschap voor Microscopie vanaf 1933, hoewel in de eerste jaren na het overlijden van VAN HEURCK op dit gebied ook reeds activiteiten ontplooid werden.

Het KAGM vergadert elke maandagavond over een vooraf vastgelegd onderwerp (zie website www.microscopie.be), men leert ook plantaardige en dierlijke micropreparaten maken en komt er in contact met een netwerk van geïnteresseerden in de microscopie. De samenkomsten gaan door om 20 uur in de "bioruimte" (tussen gebouwen U en S) van de Universiteit Antwerpen, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. E-mailadres: kagm@microscopie.be. (Met dank aan K. HAUSTRAETE)

BRECHT REDT OUDE DIESELLOCOMOTIEF

De gemeente Brecht redde een oude diesellocomotief die eertijds in de plaatselijke steenbakkerij JANSSEN-MAES werd ingezet. Jaak FOCKAERT is wellicht de laatste persoon die ermee gereden heeft. De restauratie, deels gefinancierd door de Vlaamse Overheid, zal naar verluidt in Duitsland worden uitgevoerd. In de gemeente Sint-Lenaerts, niet ver verwijderd van Brecht bestaan ook plannen voor de inrichting van een "Kleipickersmuseum" in 2011. (K.H.)

MUSEUM IN DE KIJKER: HISTORISCH MUSEUM VAN DE ZUIDERKEMPEN

Het “Historisch Museum van de Zuiderkempen” is een dynamisch Heemmuseum, gesitueerd te Oevel. Het ontstond in 1970, naar aanleiding van een bescheiden opstelling door Frans VERREZEN van heemkundige voorwerpen en werktuigen op de zolder van het toenmalig gemeentehuis, de vroegere pastorie van Oevel. De initiatiefnemer bracht deze voorwerpen samen n.a.v. zijn eindwerk voor het behalen van een onderwijzersdiploma. Na de fusie met Westerlo werd het gehele gebouw ingericht als museum en heropende in 1979, na intensieve oprisingswerken en uitbreiding opnieuw in 1999.

Praktisch: Adres van het Heemmuseum: Sint-Michielsstraat 2, 2660 Oevel. Toegankelijk op zondagen van 14 tot 17 uur en (voor groepen) op daarbuiten na afspraak. Contactpersoon: Remi HEYLEN, tel. 014/26.47.70, E-mail: remiheylen261@skynet.be

DONDERDAG 9 OKTOBER 20 u - ST-KATELIJNE-WAVER LEZING “GROENTEN IN HET IJS

Ir. Jan Vanderkuilen geeft een lezing over de manieren om groenten te bewaren: wecken, zouten, diepvriezen.

In 't Grom Midzelen 25a Sint-Katelijne-Waver
info@tgrom.be www.tgrom.be

VLAAMSE WETENSCHAPWEEK 17- 26 OKTOBER 2008

De Vlaamse Wetenschapweek is een tweejaarlijks initiatief van de Vlaamse Overheid in het kader van het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie en wordt georganiseerd door Technopolis. zie www.wetenschapsweek.be (K.H.)

PROVINCIE LIMBURG

HET VERVOLG IJVERT VOOR BEHOUD VAN “BARAK 15” TE BERINGEN

Het Vervolg werkt mee aan de verplaatsing van de laatste houten mijnbarak, die onlangs werd aangekocht door de gemeente Beringen. Doel is de barak terug naar de mijncité te krijgen en er een werkplaats rond migratie en samenleven van te maken. De Poolse Unie zal grond ter beschikking stellen, terwijl Het Vervolg de verplaatsing zal begeleiden. Een architect werd in dit kader aangesteld in mei jl.

De erfgoedvereniging Het Vervolg is uiteraard nog op andere fronten actief zoals de toeristische verkenning van het mijn(er)goed. Het Vervolg startte met een eigen ontmoetingsruimte “Coal Face” en de vereniging ontwikkelt bovendien ook intensieve relaties met andere mijnstroken zoals Oekraïne, Wallonië en het Ruhrgebied. Contact: Het Vervolg vzw telefoon 089/86.58.86 / www.mijnstreek.be

MIJNDEPOT WATERSCHEI WERD BEZOEKERSCENTRUM

foto uit folder

De vzw “Het Mijn-Verleden” uit Genk, waarin vroegere mijnwerkers actief zijn, opende op 25 mei jl. de tentoonstelling “Mijndepot Waterschei” in het voormalig Magazijn van de kolenmijn van Waterschei, André Dumontlaan 3600 Waterschei – Genk. Ook “Het Vervolg” was betrokken bij de realisatie van deze overzichtstentoonstelling over de industriële en sociale geschiedenis van de mijn. Waar vroeger keihard gewerkt werd, heerst nu een intrigerende rust. Deze koolmijn zal een nieuwe toekomst krijgen als wetenschapspark. Intussen trakteren mijnwerkers u op deze site met overleveringen, herinneringen en straffe verhalen inbegrepen. Open elke zondag-namiddag 13-18 uur en na afspraak.

Contacteer voor meer informatie Xavier HUYGEN op E-mail: xavier.huygen@pandora.be of surf naar www.mijndepot.be.

Telefoon van Xavier HUYGEN: 0477/338.555.

WEKKERMUSEUM OPENT DEUREN IN DIEPENBEEK

foto uit vermelde website

Op 11 mei jl. ging het Wekkermuseum in het Gemeentehuis van Diepenbeek open.

Het is het resultaat van het in 1999 opgerichte “Uurwerkgezelschap”, een niet commerciële vereniging voor liefhebbers en verzamelaars van tijdmeetinstrumenten en uurwerken, waarvan de verzameling van Willy BILLEN de kern uitmaakt.

De vereniging richt een volgende vergadering in op 21 sept. om 14u30 in de zaal Patria Koning Leopold I straat 18 Leuven met als thema: “De atmos klok en de astronomische klok van Heirman”.

Voor verdere informatie zie website:

<http://www.hetuurwerkgezelschap.be>

TOPSTUK VOOR HET STADSMUS HASSELT

Het Stadsmus (museum) te Hasselt verwierf onlangs een unieke 19de eeuwse pendule. Zij werd gebouwd door de Hasseltse uurwerkmaker M. GERAETS, van wie zeer zelden uurwerken in omloop zijn. Deze aanwinst verruimt de reeds bestaande verzameling uurwerken uit de 18de en 19de eeuw.

MEMORABELE WEDSTRIJDEN IN DE MIJNSTREEK

De sportclubs (voetbalclubs, roeiverenigingen), het koorleven, schutterijen en andere componenten van het verenigingsleven kende in de mijnstreek een stevige traditie. Competitie en wedstrijden werden gestimuleerd, want elke gewonnen wedstrijd in de ene mijn gemeente betekende een streepje voor op de naburige mijnzetels. Erfgoedcel Mijnergoed zet hierover een tentoonstelling op (27 september tot 7 december 2008) in het Oude mijnstadion FC Beringen, Koolmijnlaan te 3582 Beringen. Meer informatie: www.mijnergoed.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

“TEXTIEL, TUSSEN KUNST EN INDUSTRIE” TE DEINZE

Van 28 juni tot 19 oktober loopt in het Museum van Deinze en de Leiestreek, Lucien Matthyslaan 3-5 te Deinze, een belangwekkende tentoonstelling, getiteld “Textiel, tussen kunst en industrie”. De geschiedenis van Deinze als textielstad en centrum van zijdeweaverij loopt ver terug in de geschiedenis. Het is geen toeval dat in deze stad een tentoonstelling wordt gehouden die het werk van 18 hedendaagse textielontwerpers presenteert. Er is voor elk wat wils: van ambachtelijke creaties tot “industrial design”, van textielsculpturen tot huistextiel. Toegang: dinsdag tot vrijdag 14 tot 17.30 u, weekend: 10-12 uur en 14 tot 17 uur. Meer informatie op www.museumdeinze.be

BROUWERIJ SLAGHMUYLDER TE NINOVE : EEN LEVEND BEDRIJFSMUSEUM

De brouwerij Slaghmuylder werd in 1860 te Ninove gesticht door de graanhandelaar Emmanuel SLAGMUYLDER. Heden zijn de vierde en vijfde generatie er actief. De brouwerij verhuisde in 1925 uit de binnenstad (Sint-Jorisstraat) naar de Denderhoutembaan. In de loop van de jaren groeide een collectie brouwerijalaam en een bedrijfsmuseum met als kroonjuweel een 60 pk stoommachine Thiriau uit 1910 (distributie Corliss-Piron). Deze machine, voorzien van een vliegwiel met 2,54 meter diameter, dreef ammoniak- en luchtcompressoren aan en leverde elektriciteit. Ze bleef in gebruik tot 1966, maar kan nog steeds werken. De stoomketel (1924, oppervlakte 90 m²) is ook een zeldzaamheid. Evrard SLAGMUYLDER is heden bedrijfsleider. Bezoek is mogelijk na afspraak. Adres: Denderhoutenbaan 2, 9400 Ninove. Tel.: 054/33.18.31.

HET 12de EAAE-CONGRES TE GENT

Van 26 tot 29 augustus 2008 heeft te Gent het 12de EAAE-Congres plaats. Voluit : 12th Congress of the European Association of Agricultural Economists. Alle informatie op website www.eaae2008.be

KENT U DE CULTUURFABRIEK TE RONSE ?

In een voormalige garenweverij nabij het Muziekbos te Ronse biedt De Cultuurfabriek ruimte voor allerlei culturele activiteiten. Adres: De Cultuurfabriek, Braambos 15, 9600 Ronse. Telefoon: 0477/28.77.07. Website: www.cultuurfabriek.be.

KOMENDE MIAT / VIAT – LEZINGEN & WANDELINGEN-Gent

Zondag. 31 aug.: Wandeling “Van Brugse Poort naar Rabot”

(opgepast : start om 10u30 hoek Begijnhoflaan – Brugsepoortstraat).

Zondag 26 okt.: “De Rabotwijk en de teloorgang der textielnijverheid”

(Bart DE WILDE)

Zondag 30 nov.: “Van bustehouder tot bra” (Christel BOONE)

De lezingen starten om 10u30 stipt in het MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel) , Minnemeers 9 te Gent. Toegang 2,5 Euro. VIAT-leden: gratis toegang. Zie ook: www.miat.gent.be.

QUILT ART en LINGERIE in het MIAT

Tot 14 september 2008 loopt in het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel (MIAT) te Gent de tentoonstelling “**Quilt-Art**”. Het betreft een mooi overzicht van creaties van meer dan 15 hedendaagse textielkunstenaars. Meer hierover in TIC, jaargang 2008, nr. 2 Toegang van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur.

Van 25 okt 2008 tot 14 april 2009 loopt in het MIAT ook de tentoonstelling “Lingerie. Zo zacht als zij”
Woensdag 29 okt. 2008 geleide rondleiding
Inschrijven: publiekswerking.miat@gent.be

DE VIJFTIGER JAREN IN HUIS THUYSBAERT TE LOKEREN

Het Stedelijk Museum te Lokeren is dicht voor renovatiewerken. Geen nood: in het “Huis Thuysbaert”, een prestigieuze antenne op een boogscheut van het museum (Stationsplein 10), loopt nog tot 28 september 2008 “Een plaatje uit het dagelijks leven in de jaren 1950”. Toegang gratis !

Open: woensdag-vrijdag: 14-17 u, week-end: 10-12 u en 14-17 u.

GENTSE PATISSERIE WORDT IMMATERIEEL ERFGOED.

De Gentse Patisserie Alsacienne BLOCH in de Veldstraat sloot onlangs definitief haar deuren.

Het joodse echtpaar Benjamin en Sophie BLOCH legden in 1898 de basis voor de latere patisserie. Met de sluiting van deze overbekende bakkerij en banketbakkerij en haar typische verbruikzalen verdwijnt een belangrijke episode uit de kwaliteitsvolle en traditionele Gentse kleinhandel.

TENTOONSTELLING “OP HET SPOOR GERAARDSBERGEN vrijdag 19 september 2008 20 uur

Bezoek het beschermde spoorwegstation van Zandbergen, met retrobeelden over oude stations en thematentoonstelling "Langsheen het spoor in de voetsporen van architect Cluysenaar".

contact: Cultuurdienst stadhuis tel 064.437288

cultuur@geraardsbergen.be

www.maandvanhetplatteland.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

SUCCESRIJKE TENTOONSTELLING OVER TELEGRAFIE TE HALLE

We kondigden de tentoonstelling van collectiestukken in bezit van de heer Fons VANDEN BERGHEN omtrent de geschiedenis van de telegrafie en de telecommunicatie meermaals aan. We gingen zelf poolshoogte nemen en wat we zagen overtrof ruimschoots onze (hoog gespannen) verwachtingen ! Meer dan 1200 personen (waaronder een aanzienlijk aantal scholieren) bezochten op één week tijd deze unieke expositie, vakkundig opgesteld in het charmante oude postgebouw in het centrum van Halle. Bezoek voor een goed beeld op deze collectie van internationaal belang:

www.faradic.net/~gsraven/fons_images/fons_museum.html

Ook: www.telegraphy.eu

“ANNO EXPO” IN CULTUURCENTRUM EN LAMOT TE MECHELEN

Nog tot 14 september kan u in Mechelen de dubbele tentoonstelling “ANNO EXPO 1958 – 2008” bezoeken. Centraal in de expo staat de evocatie van het optimisme en de vooruitgangsgedachte van de expotijd, de “Happy Days” van de fifties. Het eerste deel van de tentoonstelling is opgesteld in het Congres- en Cultuurcentrum Lamot (Van Beethovenstraat 8-10), het tweede deel staat opgesteld in het Cultuurcentrum (ingang Melaan). Alle verdere info: www.anno-expo.be

ANATOMISCH THEATER LEUVEN BEDREIGD

Niet lang geleden gaf Dhr. Guy GILIAS, specialist in de geschiedenis van de apotheek, in Leuven een voordracht over het anatomisch theater te Leuven. Ir. architect Tom VERBIST schreef in 2000 een proefschrift over de restauratiemogelijkheden van dit fascinerend gebouw aan het Departement voor Architectuur, Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening (ASRO) van de KULeuven met als promotor Prof.Dr.Ir.Arch. Krista DE JONGE. Het (leegstaand) anatomisch theater (hoek Capucijnenvoer en Minderbroederstraat) kwam dus wel in de belangstelling maar tegelijk gebeurt er niets om het gebouw te herwaarderen en het een passende functie te geven. Het in 1744 opgetrokken achthoekig gebouw is van een grote typologische zeldzaamheid en heeft een zeer woelige geschiedenis gekend. Het werd van 1887 tot 1897 gebruikt als atelier van beeldhouwer-schilder Constantin MEUNIER. De stad, eigenaar, verhuurde het daarna aan de protestants-evangelische Synode van Leuven. Noch de stad, noch de Synode hebben sindsdien enig restauratiewerk of onderhoudswerk uitgevoerd aan het gebouw. In 1961 werden de Zusters van Liefde eigenaars. Enkele jaren geleden kwam de universiteit door een ruil weer in het bezit van het gebouwtje. Met de verhuis van het medisch onderwijs naar de Campus Gasthuisberg buiten de stad, komen vele gebouwen leeg te staan.

De stad en de universiteit hebben grootse plannen om een uitgestrekt terrein tussen de Brusselsestraat, de Capucijnenvoer en de Minderbroederstraat om te bouwen naar een woon- en handelssite. Daarbij zouden talrijke oude gebouwen van de universiteit verdwijnen (St-Pietersziekenhuis, St-Rafaëlkliniek, Kankerinstituut, Verpleegsters-school, Van Ophemhuis en ook het anatomisch theater). Deze

kaalslag in het hart van een historische stad is in de 21ste eeuw moeilijk verdedigbaar. (Vrij naar een tekst van G. GILIAS, met dank aan K. H.)

GIDSENBOND LEUVEN FOCUST OOK OP SOCIALE GESCHIEDENIS

In 2008 focust de Koninklijke Leuvense Gidsenbond onder meer op aspecten van sociale geschiedenis. Er waren de wandelingen “Welzijnszorg in Leuven door de eeuwen heen”, “1902 – Betoging voor het enkelvoudig stemrecht” en onlangs nog (20/08 en 24/08) over “De Fiets te Leuven”. Surf voor het volledig programma en meer informatie op www.leuven.be/gidsenbond

EXPOSITIE “EEN EEUW FIETSEN IN LEUVEN”

Van 12 tot 30 september 2008 kan u in het Stadhuis te Leuven terecht voor een bezoek aan “100 jaar stoempers. Een eeuw fietsen in Leuven”. Meer informatie over deze tentoonstelling op www.100jaarstoempersleuven.be

300 JAAR ARTOIS

In 1708 werd Sebastiaan ARTOIS meester-brouwer in het Leuvense stadhuis. De roots van zijn bedrijf voeren naar het jaar 1366, toen de Leuvense brouwerij Den Horen of Den Hoorn begon bier te brouwen en tegen 1550 uitgegroeid was tot de belangrijkste brouwerij van de stad Leuven. De schaalvergroting van het Leuvense bedrijf is uiteraard vooral opvallend in de laatste decennia. In 1987 smolt Artois samen met Piedboeuf (Jupille) tot Interbrew. In 1989 werd brouwerij De Kluis (Hoegaarden) overgenomen, een jaar later Belle-Vue en Loofvoet. In 1995 neemt Interbrew het Canadese Labatt over en in 1999 gaat men over tot een “joint venture” met het Russische “Sun”. In 2000 wordt Bass en Whitbread overgenomen, in 2001 het Duitse Beck’s. In 2004 smelt Interbrew samen met het Braziliaanse AmBev tot InBev. Onlangs (in 2008) fuseerde InBev, de zeer verre opvolger van brouwerij Artois, met de Amerikaanse Anheuer-Busch. Is daarmee een eind gekomen aan de steeds verder gaande schaalvergroting ? (Vrij naar De Morgen, 15/07/2008)

RECONVERSIE VAN DE RENAULT-TERREINEN TE VILVOORDE

Onlangs kwamen de grootschalige reconversieplannen voor de terreinen van de autofabriek Renault te Vilvoorde in het nieuws. Er wordt niet gerenoveerd (het woord wordt steeds meer als “ouderwets” ervaren) maar men wil aan reconversie doen. Zie het VTM-nieuws van 19 juni 2008 (19 uur) via internet:

http://www.vtm.be/nieuws/index_bekijkonline.htm.

Het zou om een investering gaan van meer dan een half miljard euro in een vastgoedproject dat ruim 3000 jobs zou opleveren. Met een flinke korrel zout te lezen, denken we zo. (met dank aan Bruno DE CORTE).

OUDE MACHINES OP RONDE PUNTEN TE VILVOORDE

Onlangs werd beslist om een door het stadsbestuur geredde boormachine, afkomstig uit de voormalige kantfabriek Legrand (Witberenstraat), op te stellen in het midden van het kruispunt Leuvensestraat en Campionlei. Dit gebeurt reeds voor de 9de keer in deze stad. Een goed idee om de rotondes te personaliseren, op voorwaarde dat de machines niet in hun oorspronkelijke omgeving kunnen bewaard worden. (Met dank aan K.H.)

NIEUW LEVEN VOOR MENA-BROUWERIJ TE ROTSELAAR

Brouwerij MENA werd gesticht te Rotselaar in 1887 maar de eigenaardige naam van het bedrijf dateert pas van na de 1ste Wereldoorlog. MENA staat voor de beginletters van de brouwers ME(ynkens) en NA(ckaerts). Het huidig brouwerijgebouw werd ontworpen door architect Edouard Mispelter (uit Leuven) en ingehuldigd in 1933. De productie werd er stopgezet in 1969. Na een lange periode van leegstand en voorlopig hergebruik werd het brouwerijgebouw herbestemd als gemeentelijk vrijetijdscentrum, dienst voor toerisme en bibliotheek. Meer hierover in een bijdrage van Herman VOETS in Erfwoord en in een boek van deze auteur : zie hiervoor onze rubriek “Onder de leeslamp”.

EEN BUITENBEENTJE : DE KAPSTOKKENFABRIEK ARNAUTS TE ZOUTLEEUW

In de Stationsstraat (nr 1), op de hoek van de Sint-Truidersesteenweg te Zoutleeuw staat een villa uit 1876, opgericht door De Corswaren, toenmalige procureur des konings. De villa en de tuin kwamen in 1933 in het bezit van de gebroeders Gaston en Jozef ARNAUTS, sinds 1920 bezig met het produceren van houten kapstokken. In de villatuin bouwden zij een atelier voor de productie van kleine meubelen, muurkapstokken en kleeerhangers. In het begin van de jaren zestig bereikte het bedrijf een grote bloei. In 1962 overleed Gaston ARNAUTS en namen de kinderen José en Nicole de zaak over met hun oom. De oliecrisis had ingrijpende gevolgen voor het bedrijf. Annie, dochter van José, nam in 1992 de zaak over. Men specialiseerde zich in het vervaardigen van luxekapstokken voor de betere kledingszaken, hotels enz. Merkwaardig is het originele machinepark. De meeste machines werden zelf door de familie ARNAUTS ontworpen of op punt gesteld. Kortom : een uniek industrieel en technologisch erfgoed. Bezoekmodaliteiten: informeer vvv te Zoutleeuw.

(P.V., met dank aan Karel HAUSTRAETE)

CAG RONDETAFEL AGRARISCH ERFGOED LEUVEN

Donderdag 25 sept. 2008 10 tot 16 uur Studiedag in het Atrechtcollege Naamse straat 36 Leuven waarin o.a. het behoud en beheer van beeldmateriaal centraal staan.

Contact : CAG Leuven vzw tel 016.323525 of contact@cagnet.be
www.cagnet.be Inschrijven 5 €

NATIONALE VELDDAG RADIOAMATEURS Bosberg in GALMAARDEN 6-7 september 2008

Georganiseerd door de radioamateurs van Ninove en Geraardsbergen U kunt de apparatuur gedurende 24 uur doorlopend in werking zien en alle uitleg vragen aan de gelicentieerde radioamateurs

Contact: Freddy De Schuiteneer tel 0475.667949

freddy.deschuiteneer@skynet.be

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

NATIONAAL VISSERIJMUSEUM HEROPEND TE OOSTDUINKERKE

Het hernieuwde Visserijmuseum staat eigenlijk van oudsher op het oude kerkplein. Via de bakstenen toegang (de kerk zelf werd tijdens de 2de W.O. verwoest) bereikt men een ereplein. Via een sas komt men in een vrij te bezoeken “bezoekerscentrum”. Aanpalend is een zeer mooie polyvalente zaal waar heden grote foto’s van “visserskoppen” van fotograaf Stefaan VANFLETEREN getoond worden. Verderop komt men in het eigenlijke Visserijmuseum met zijn verschillende thema’s: de geschiedenis en actualiteit van het Vlaamse visserswezen, een scheepsjongenatelier, een minutieus gereconstrueerd huis van een familie paardenvissers, een heuse visserskapel, een afdeling strandvisserij, enz. Wie meer wil weten over de groei van de collectie leest er best de (in de museum voorradige) brochure van Honoré LOONES “Het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke. Hoe het groeide” op na. Opvallend bij de nieuwe opstelling is dat de kunst (visserij in de schilderkunst en de fotografie) niet werd vergeten en een terecht belangrijke plaats inneemt in het museum.

Voor de herinrichting, die gebeurde op basis van de spreekwoordelijke rode draad van het museumverhaal en museumscenario, werd een beroep gedaan op het erfgoedprojectbureau Monument in Ontwikkeling. Het resultaat mag ons inziens geslaagd genoemd worden. Bijzonder indrukwekkend is de grote nieuwe ruimte waar een oude houten vissersboot centraal staat en waarrond over drie verdiepingen thematische exposities werden gerealiseerd: onderaan aquariums en uitleg over vistechneken, op het gelijkvloers scheepsmodellen en gastronomie, op de boven verdieping tenslotte een evocatie van de vishandel, en de visverwerking (onder meer het drogen en roken van vis).

PRAKTISCH: Open van dinsdag tot vrijdag 10-18 uur, weekeinde en feestdagen 14-18 uur.

Adres: Pastoor Schmitzstraat 5, 8670 Oostduinkerke.

Tel.: 058/51.24.68. Website: www.visserijmuseum.be (P.V.)

STAP AAN BOORD VAN DE TOERISTISCHE KUSTTRAM

“Toerisme, Transport en Ontspanning aan de Noordzee”, of kortweg TTO-Noordzee, is een in 1978 opgerichte vereniging die historische tramrijtuigen inzet op de kusttramlijn De Panne-Knokke. Men kan een tram huren tijdens de maanden september tot en met juni. U kan kiezen tussen een tram uit de jaren 1930 met authentiek interieur 1ste en 2de klasse of een iets moderner tramrijtuig uit de jaren 1950. Alle informatie op TTO.team@gmail.com Contacteer voor het afhuren van een oud rijtuig de heer Christian BOUTE, Meeuwenlaan 2 te 8620 Nieuwpoort: christian.boute@delijn.be (GSM: 0479/40.06.80).

DE SLOOP VAN DE PANNENFABRIEK LITTORAL TE KORTRIJK IS BEGONNEN

De zomermaanden zijn vaak nefast voor het erfgoed. Veel erfgoedvrienden doen het wat kalmer aan of zijn weg naar het buitenland. De kritiek klinkt minder luid... De sloopwerken van een deel van deze de gebouwen van “NV Céramique et Briquetteries Mécaniques du Littoral” (deels ontworpen door architect W. VERCOUTERE in de jaren 1920) vormen hiervan het zoveelste bewijs.

Een deel van dit merkwaardig complex (het laatste integraal bewaarde en nog niet op dubieuze wijze herbestemde complex in zijn soort), met name de droogloodsen, poortgebouw, overdekte brug en hoge schouw werden in 2005-2006 beschermd, maar deze verkeren heden in een nog meer erbarmelijke staat dan toen. Voor een aantal delen van de fabriek, o.m. productiehallen werd door de Stad Kortrijk een (helaas nauwelijks opgemerkte) sloopvergunning gegeven. Vreemd is dat er naar verluidt geen sprake is van een aansluitende bouwverplichting. Een aantal clausules stellen dat een aantal niet beschermde onderdelen van de vroegere pannenfabriek moeten overeind blijven, maar zoals altijd zijn de hamvragen hierbij onder meer: welke passende en duurzame bestemming is hier mogelijk en haalbaar? Hoe het overal om zich heen grijpende aftakelingsproces een halt toeroepen? (Met dank aan R.E.)

LEVEN EN WERKEN IN DE PERIODE VAN DE EERSTE WERELDOORLOG TE IZEGEM

Tot 20 december 2008 kan u terecht in het Nationaal Borstelmuseum te Izegem (Baron de Pelichystraat 5) voor een bezoek aan de tentoonstelling "Leven en Werken in de periode van de Eerste Wereldoorlog". De expositie presenteert uniek fotomateriaal, oorlogsmaterialen en drukwerk uit de bezettingsjaren, maar focust ook op de industrie te Izegem. In de jaren 1900-1920 werden vele nijverheden aldaar voor de keuze gesteld : verder gaan met handwerk of mechaniseren. De keuze was niet evident, zeker niet in het licht van het opkomende syndicalisme. De mechanisering werd mettertijd belangrijker, maar zonder de thuisarbeid volledig te verdringen. Bezoek deze unieke tentoonstelling van dinsdag tot zaterdag van 10 tot 12 u en van 14 tot 17 u (of na afspraak, voor groepen).

Tel.: 051/31.64.46 / borstelmuseum@izegem.be
schoeiselmuseum@izegem.be www.musea.izegem.be

We vermelden ook dat SIWE gedurende de voorbije maanden, op vraag van Westtoerisme en de Stad Izegem, nauw betrokken werd in het wetenschappelijk comité dat de inhoudelijke krijtlijnen uittekende van de nieuwe toeristische en museumpool. Deze zal in de voormalige schoenfabriek Eperon d'Or gestalte krijgen, een zeer geschikte locatie op een steenworp van het station van Izegem. We houden u uiteraard op de hoogte van de verdere uitwerking van de plannen van het nieuw Borstel- en Schoeiselmuseum. (PV)

BEZOEK DE GROOTSTE STOOMMACHINE VAN VLAANDEREN IN IZEGEM

foto Alex Baerts

Te weinig mensen kennen de merkwaardige ETIZ-Stoommachine in de prachtige Art-Déco-machinezaal aan de Prins Albertlaan 5 te Izegem (vlakbij het station).

Izegem beschikte reeds in

1901 over een eigen elektriciteitscentrale, die tot 1950 ononderbroken stroom opwekte voor verlichting en voor de industrie, en die van 1950 tot 1966 op piekmomenten werd ingezet. Om de generator (gelijkspanning) en de alternator (wisselspanning) aan te drijven werden stoommachines ingezet. De tandem compound stoommachine uit 1936 (1645 PK, merk Carels & Van Den Kerckhove) is gelukkig bewaard gebleven en werd in 1978 beschermd als monument. De machine kan na de restauratie in de jaren 1990 opnieuw (op een laag toerental) gedemonstreerd worden.

Openingsuren : na afspraak voor groepen (in combinatie met een gidsbeurt), voor individuele eveneens na afspraak. Tel.: 051/31.64.46 (kantooruren), borstelmuseum@izegem.be
(Vrij naar de folder van de Dienst Musea te Izegem)

FRIETMUSEUM OPENT IN BRUGGE

Op 1 mei 2008 had de publieke opening plaats van het “Frietmuseum Brugge”, een initiatief van Eddy VAN BELLE, ook oprichter van het Chocolademuseum en Lampenmuseum in dezelfde stad. Het Frietmuseum huist in de prachtige Saaihalle, Vlamingstraat 33 te Brugge en is dagelijks toegankelijk van 10 tot 17 uur. Voor meer informatie, raadpleeg de website www.frietmuseum.be.

MOLENWEEKEND 11 OKTOBER EN BROCHURE WENKENDE WIEKEN IN 2008

Zoals elk jaar ligt de door het Provinciebestuur uitgegeven, erg verzorgde brochure “Wenkende Wieken in West-Vlaanderen in 2008” in de VVV’s en andere infobalies. De brochure geeft informatie over de bezoekvoorwaarden van een zestigtal molens. Men vindt deze informatie ook op de website www.west-vlaanderen.be/molens. Tijdens West-Vlaamse molendag op zaterdag 11 oktober 2008 zijn een groot aantal molens in werking. Bezoek ook de website van de Werkgroep West-Vlaamse Molens vzw : www.wwmolens.be en de stek van Molenzorg vzw : www.molenechos.org. Zie ook : www.molenforum.be. Vergeet ook niet dat er een Oost-Vlaamse molendag wordt ingericht op zondag 12 oktober ! (P.V.)

UNIEKE APOTHEEK IN HOSPITAALMUSEUM TE BRUGGE

In "Museumbulletin" 2008/nr. 2 van de Brugse musea wordt de historische "apotheek van Memling" in het Hospitaalmuseum Sint-Jan belicht. Binnen het oude hospitaalcomplex, herbestemd voor nieuwe culturele en andere functies, is de apotheek het enige stuk erfgoed dat in complexe toestand de tijd doorstond. De apotheek is op en top volledig en bevat apothekerspotten, kruidenkasten en gifkast, baardmankruiken, een simpliciakast, vijzels en mortieren, kruidenboeken en farmacopees. Op vraag van adjunct-conservator Evelien VANDEN BERGHE ontleedt een apotheker van de Kring voor de Geschiedenis van de Farmacie Benelux de samenstelling van het 18de eeuwse "Winckelbouck". Dit receptenboek, samengesteld door zuster Verbeke, is (dankzij de Erfgoedcel) sinds 2004 raadpleegbaar op www.historischebronnenbrugge.be.

GLOEDNIEUW MOLINOLOGISCH CENTRUM TE GISTEL

Op zondag 13 april 2008 werd de "Oostmolensite" te Gistel ingehuldigd. U kan er terecht voor een bezoek aan het Molinologisch Centrum. Meer informatie:

www.molenechos.org

Foto D. Vandenbulcke uit website

VERTELAVOND "VLASPARLEE" HARELBEKE

Donderdag 11 september in de Roterij Watermolenstraat 46 Harelbeke. Gewezen Vlassers vertellen in een authentiek decor over hun wedervaren in de vlassector langs de Leie

Contact: Brecht Dewaele CAG www.vlasparlee.be

Gratis inschrijven cultuurwinkel@kortrijk.be tel 056.239855

www.maandvanhetplatteland.be

BRUSSELS GEWEST

SCHAARBEEK NIEUWE THUISHAVEN VAN SPOORWEGMUSEUM

Volgens recente persberichten (o.m. in “La Libre Belgique”) komt het toekomstig Spoorwegmuseum dan toch op de site van het station van Schaarbeek. De NMBS-holding heeft naar verluidt deze beslissing genomen eind april jl.. In Oostende komt er een Vlaamse afdeling van het museum. Het nieuwe Spoorwegmuseum zou niet alleen bestaan uit tentoongesteld spoorwegmaterieel, maar er zou ook een congresruimte en een ruimte voor het NMBS-archief voorzien worden. De NMBS-holding maakt 10 miljoen Euro vrij voor het project en zal daarnaast evenveel financiële steun vragen aan geïnteresseerde partners. (Met dank aan Danny SMETS & Karel HAUSTRAETE).

TER HERINNERING : EXPO “BELGIË 58” IN “LA LOGE” TE ELSENE-BRUSSEL

affiche uit vermelde website

Met zijn jeugdige toon, groot optimisme, vele felle kleuren en “scherpe” volumes die tradities van zich afschudden, verwerpt de “Atoomstijl” (of “58-stijl”) de vooroorlogse monumentale symmetrie. Dynamiek en technologie worden in de jaren vijftig hoog in het vaandel gevoerd, dit alles “in dienst van de mens en de wereldvrede”.

PRAKTISCH: Adres van het gebeuren is het ARCHITECTUURMUSEUM “LA LOGE”, Kluisstraat 86 te 1050 Elsene / Brussel. De expositie (toegang 4 €) loopt nog tot 21 december 2008 en is toegankelijk van dinsdag tot zondag 12.00 tot 18.00 uur. Tel.: 02/642.24.62 / www.aam.be / info@aam.be

“BRUSSELS BY TRAM” IN HORTA-HUIS AUTRIQUE

Tot 26 oktober 2008 loopt in het huis Autrique te Schaarbeek de tentoonstelling “Brussels by tram”. De tekeningen van Alexandre BOLENSKY, aangevuld door allerlei objecten over de tram te Brussel uit privé collecties, passen goed in de mooie, door Victor HORTA gebouwde woning in Art Nouveau-stijl. Op 13 september worden in de omgeving van het huis ook echte ritten gedaan met historische trams. Adres: Haachtsesteenweg 266 te 1030 Brussel. Telefoon: 02/215.66.00. Open van woensdag tot zondag van 10 tot 18 uur. Meer informatie: www.autrique.be

OUDE ELEKTRICITEITSCENTRALE TE BEZOEKEN IN HARTJE BRUSSEL

Vlak tegenover de Sint-Kathelijnekerk, in de bekende wijk “Vismet”, staat de gerenoveerde oude elektriciteitscentrale, het oudst bewaarde gebouw in zijn soort in de hoofdstad. U kan er gaan kijken naar tentoonstellingen met hedendaagse kunst. Heden loopt tot 28 september 2008 “Fables” door Karen Krorr. “De Elektriciteitscentrale – European Centre for Contemporary Art” is open: woensdag tot zondag van 11 tot 18 uur, op donderdagen tot 20 uur. Telefoon: 02/279.64.35. Meer info op www.brupass.be en www.brucity.be

STATION BRUSSEL-CONGRES LEEFT WEER

Onlangs gaf de vzw Bruxelles-Congrès nieuwe bestemmingen aan de polyvalente ruimten van het ondergronds station “Brussel-Congres” (aan de Pachecolaan). Er zullen tal van artistieke activiteiten ontplooid worden, zoals de tentoonstelling “Modern Brussel” die op 12 juli jl. opende en nog te zien is tot 9 september. Meer info op 076/06.16.89 en www.myspace.com/bruxellescongres of www.bruxelles-congres-be. Hiermee komt er hopelijk een einde aan de jarenlange verwaarlozing van dit station uit de expo-jaren, een gebouw waarvan de kwaliteiten grondig werden bestudeerd door Ilma HADZIMEHANOVIC in haar scriptie, in 2005-2006 geschreven in het kader van de opleiding Monumenten- en Landschapszorg binnen de Hogeschool-Antwerpen. (P.V.)

OUD STATION VORST-ZUID MOET BESCHERMD WORDEN

Dat vindt de Brusselse erfgoedvereniging “Pétitions-Patrimoine”. Het betreft een zeldzaam type van een stationsgebouw uit 1862, naar verluidt ontworpen door architect Auguste PAYEN. SIWE steunt deze actie. PAYEN bouwde ook de stations van Gent-Zuid, de eerste stations van Kortrijk en Oostende, maar deze hebben de tijden niet overleefd.

BLAUW SPOORWEGHUISJE TE SCHAARBEEK VOORLOPIG GERED

Het blauw geschilderd bareelwachterhuisje aan de Antwerpsesteenweg te Schaarbeek zou binnenkort beschermd worden als monument. Daardoor zouden de huidige sloopplannen vrijgesteld kunnen worden. Een goede zaak, gezien het één der laatste restanten is van de eerste spoorlijn in België: Mechelen – Brussel-Groendreef. Ook in dit dossier speelde de actie van “Pétitions-Patrimoine” een belangrijke rol (Vrij naar De Morgen, 18/04/2008).

HISTORISCHE APOTHEKEN BESCHERMD

De oude apotheek aan de Kruidtuinlaan 36 en Broekstraat 119 (interieur van 1911-1912) zijn beschermd. Ze vervoegen het lijstje van reeds beschermde apotheken (Koudenberg 66, Anspachlaan 160). Binnenkort wordt ook de apotheek Kresnik (gesticht in 1826, behouden interieur uit 1876) aan de Leuvensestraat 22-24 beschermd. (K.H.)

LA FONDERIE PROMOOT HAAR PUBLICATIES

Op website www.lafonderie.be en via een speciale vouwfolder promoot La Fonderie haar periodieke publicaties “Les Cahiers de La Fonderie”. Het betreft goed onderbouwde en rijk geïllustreerde themanummers. Oude nummers (vanaf nr. 12) zijn nog beschikbaar. Alle thema’s op een rijtje: migranten (nr. 12), autonijverheid (nr. 13), arbeiders (nr. 14), confectieateliers (nr. 15), water (nr. 16), afval en recyclage (nr. 17), horeca (nr. 18), bouwnijverheid (nr. 19), vleeshandel en

vleesverwerking (nr. 20), de nacht (nr. 21), kinderrechten (nr. 22), verlichting (nr. 23), spoorwegen en stations (nr. 24), muziekinstrumenten (nr. 25), La Fonderie als nieuw museum (nr. 26), politie en openbare orde (nr. 27), Compagnie des Bronzes (nr. 28/29), mode (nr. 30), algemeen stemrecht (nr. 31), Wereldoorlog 1 (nr. 32), Sint-Jans-Molenbeek (nr.33), toerisme in Brussel (nr. 34), kachels, verwarming (nr. 35), arbeiders en stad (nr. 36), Expo 58 (nr. 37) en een pas verschenen themanummer over “Brussel en Congo” (nr. 38). Daarnaast is ook “Décider son logement” beschikbaar, een speciaal nummer over huurcoöperatieven. (P.V.)

IN DE INTIMITEIT VAN 58

Zo luidt de titel van een tentoonstelling van het Brusselse Stadsarchief over het dagelijks leven te Brussel in de jaren 1950, in het bijzonder over de wooncultuur. Hierbij worden unieke documenten uit de verzameling van het Stadsarchief Brussel gepresenteerd. De tentoonstelling is gratis te bezoeken van 20 september tot 24 december 2008. Adres : Huidevettersstraat 65, 1000 Brussel.

Toegang: op weekdays 8 tot 16 uur.

op zondagen 11 tot 17 uur.

Telefoon: 02/279.53.20 www.brucity.be

Tekening uit vermelde website

Open monumentendagen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: EXPO 58

Het Brussels Erfgoed sinds de tweede wereldoorlog.

Aanvraag brochures jdp.omd@mbhg.irisnet.be

WALLONIË

ONTDEK DE UNIEKE MUSEUMSPOORLIJN “CHEMIN DE FER DU BOCQ”

foto uit website cfbocq.be

Deze museumspoorlijn is een initiatief van de vzw “Patrimoine Ferroviaire & Tourisme” en wordt volledig door vrijwilligers geanimeerd. Ankerpunt is het oud stationnetje van Spontin (Provincie Namen).

Met gerestaureerde “autorails” kan men het traject Ciney –Spontin-Purnode en de schilderachtige vallei van de Bocq ontdekken. Adres: Le Chemin de Fer du Bocq asbl. Boîte Postale 40, B-7000 Mons.

Tel.: 0479/91.05.26 Voor alle verdere informatie, zie: www.cfbocq.be

“MAI’tallurgie”, EEN VEELZIJDIG ERFGOEDPROJECT TE CHARLEROI

In de loop van mei 2008 vond in Charleroi “MAI’tallurgie” plaats, een festival omtrent geschiedenis, heden en toekomst van metallurgie en de economische, sociale en culturele impact ervan op de regio. Meer informatie op webstek www.maitallurgie08.be.

Een van de evenementen van “MAI’tallurgie” was een interuniversitair colloquium over dit thema, dat plaats vond op 17 mei jl. Organisator van de studiedag was het dynamisch echtpaar André en Béatrice LIERNEUX-GARNY (lierneux.garny@skynet.be). De kwaliteit en de diversiteit van de voordrachten van de studiedag, voorgezeten door historicus Alain FORTI, was van een erg hoog niveau, met uitmuntende sprekers als Robert HALLEUX, Jean-Louis DELAET, Jean PUISSANT, Anne MORELLI, Luc COURTOIS, Christine DUPONT e.a. Plaats van het gebeuren was de grote hal van de smederij van “La Providence” te Marchienne-au-Pont, vlak naast de pas gesloopte cokesfabriek, een hoogst symbolische plek.

We geven nog even mee dat de smederijen “Les Forges de la Providence” (rue de la Providence 136, 6030 Marchienne-au-Pont / Charleroi) ook na afspraak kunnen bezocht worden. Contacteer hiervoor Patrick AMITIE op 0495/ 49.56.28. (P.V.)

BEZOEK HET “CENTRE DU RAIL ET DE LA PIERRE” TE JEMELLE

Het «Centre du Rail et de la Pierre» wordt beheerd door de vzw «Fous des Rails». Een vaste opstelling spoorwegalaam en voorwerpen omtrent de plaatselijke ontginning van natuursteen kan worden bezocht van 1 april tot 30 juni en van 1 september tot 31 oktober van 13 tot 18 uur (behalve op maandag). Tijdens juli en augustus: dagelijks van 10 tot 12 en van 13 tot 18 uur. Contactadres: Av. de Ninove 11, 5580 Jemelle. Tel.: 084/22.36.01 (Contactpersoon: Mevr. Sandrine BOLLE). Meer info: www.valdelesse.be / centrerailetpierre@skynet.be

ACHT EEUWEN GENEESKUNDE IN EEN WAALS HOSPITAAL

“L’Hôpital Notre-Dame à la Rose” te Lessines (Lessen, provincie Henegouwen) is ongetwijfeld één der oudste Europese ziekenhuizen (geslicht in 1242) dat in een dergelijke goede staat van bewaring verkeert. Het hospitaal werd eeuwenlang beheerd door de Kanunnikessen van Sint-Augustinus en groeide uit tot een zeer belangrijk asiel- en verpleeginstelling voor armen en zieken. Uniek is niet alleen de gotische ziekenzaal maar ook de 19de eeuwse, intact behouden kloosterapotheek. In de geneeskundezaal vindt men een unieke collectie medische instrumenten, van klisterspuiten en aderlatingschotels tot zeldzame oude trepaneerkoffertjes.

Praktische informatie : toegang voor individuele bezoekers van het 1ste weekeind van april tot het laatste weekeind van oktober op zaterdagen en zondagen van 14 tot 18 uur. Begeleid bezoek (een aanrader !!) om 15 uur. In juli en augustus: dagelijks van 14 tot 18 uur. Tel.: 068/33.24.03. Zie ook: www.notredamealarose.com

GELEID BEZOEK AAN HET NIEUW STATION TE LUIK

Wie interesse heeft om op 25 oktober heeft om het gloednieuwe stationsgebouw te Luik te bezoeken (Architect Santiago Calatrava, Bureau Greisch) dient onverwijld te reserveren in het Ecomusée de Bois-du-Luc. Tel.: 064/28.20.00. E-mail: info@ecomuseeboisduluc.be

MET STOOMTREIN NAAR HET FESTIVAL TE MARIEMBOURG

Op 27 en 28 september wordt de stoomloc 29013, oude diesellocs en wagons uit de expo jaren ingezet tussen Brussel en Mariembourg (en terug). Zo kan u in aangepaste stijl het stoomfestival van CFV3V te Mariembourg bezoeken. Uiteraard is reservatie nodig. Alle informatie: historisch.erfgoed@b-holding.be / www.nmbs.be

OPEN MONUMENTENDAGEN 2008 WALLONIË

Op 13 en 14 september 2008 hebben (voor de 20ste keer) de “Journées du Patrimoine” plaats. Het thema is “Erfgoed en cultuur”. Voor het volledig programma verwijzen we naar www.journeesdupatrimoine.be.

NIEUWE CATALOGUS MET PUBLICATIES VAN HET “INSTITUT DU PATRIMOINE WALLON”

De nieuwe catalogus met publicaties van het “Institut du Patrimoine Wallon” (IPW) kan geraadpleegd worden op website www.institudupatrimoine.be. Een gedrukte versie wordt gratis opgestuurd op verzoek. Contacteer hiervoor Monique Van Opstal (081/230.703) (E-mail: m.vanopstal@institudupatrimoine.be.)

KENT U DE MUSEUMSPOORLIJN TE SPRIMONT ?

Op 20 km ten zuiden van de stad Liège / Luik ligt Sprimont, bekend omwille van de ontginning van natuursteen en goed gedocumenteerd in het plaatselijke “Musée de la Pierre”. Daarnaast is er “Le Chemin de Fer de Sprimont”, door de initiatiefnemers beschreven als “Musée vivant d’Archéologie Industrielle minier en carrière”. Contactpersoon: Pierre DYKMANS. Tel.: 04/382.20.29 (pierre.dykmans@cfs-sprimont.be) / E-mail van de vereniging: info@cfs-sprimont.be / Website: www.cfs-sprimont.be. Adres museum (startplaats van de treinritten): rue J. Potier 54, 4140 Sprimont. Hoogdagen in het museum en op de spoorlijn zijn onder meer de “Journées du Patrimoine” van 13 en 14 september 2008. www.journeesdupatrimoine.be

EEN NIEUWE WAALSE WEBSITE OVER INDUSTRIEEL ERFGOED IN DE STARTBLOKKEN

www.patrimoineindustriel.be : dit is de gloednieuwe website van onze zustervereniging Patrimoine Industriel Wallonie-Bruxelles (PIWB asbl). Het huidige tijdschrift "Bulletin du PIWB" houdt na 70 nummers op te bestaan en wordt vervangen door een jaarlijkse, meer consistente publicatie. We wensen onze Waalse vrienden en collega's veel succes.

foto uit vermelde website

10 JAAR DUFERCO TE CLABECQ

Weinigen hielden het nog voor mogelijk maar 10 jaar na de overname van de "Forges de Clabecq" door DUFERCO, gaat het goed met het metaalbedrijf. De fabriek kwam in 1998 zeer uitgebreid in het nieuws naar aanleiding van het faillissement en de verbeterde strijd van de metaalarbeiders o.l.v. vakbondsleider Dorazio. Aanzienlijke investeringen (176 miljoen euro) zijn lonend gebleken, ook voor de vestigingen te La Louvière en bij CARSID te Charleroi.

INTERNATIONAAL NIEUWS

(alfabetisch per land)

Zie voor een ruim aanbod aan internationaal nieuws ook de website van TICCIH op www.mnactec.com/ticcih

“EUROPEAN TEXTILE NETWORK” (ETN), EEN VOORBEELD VAN EUROPESE SAMENWERKING

Met de steun van het programma “Culture 2000” van de Europese Commissie werd door het Catalaans Industriemuseum en het Textielmuseum van Prato (Italië) en acht Oost-Europese partners informatie vergaard rond het industrieel erfgoed van de Europese textielnijverheid. Deze werd verwerkt in 28 virtuele routes, die leiden langsheen circa 500 belangrijke historische objecten van deze industriële sector. Een brochure met CD-rom en uitgebreide website werd gerealiseerd. Het project leidde tot vruchtbare uitwisseling van professionele ervaring inzake erfgoedbeheer, restauratie van textielmachines en educatief werk in textielmusea. Contact: ETN-Secretariaat: P.O. Box 5944, D-30059 Hannover. E-mail: ETN@ETN-net.org. Website: <http://www.ETN-net.org/routes>.

CHINA

TER HERINNERING: 1ste INTERNATIONAAL CONGRES OVER INDUSTRIEEL ERFGOED

Van 1 tot 4 september 2008 gaat voor het eerst in China (stad Chengdu, provincie Sichuan) een “Internationaal Congres omtrent Industrieel Erfgoed” door. Organisatie berust bij Prof. Que WEIMIN (Peking University), die voor SIWE geen onbekende is (vanwege contacten op vroegere edities van de TICCIH-congressen, onder meer in 2006, ICCIH-Italië). Email: wmque@urban.pku.edu.cn / Tel.: 86-10-62752999 / FAX: 86-10-62751187.

D U I T S L A N D

EEN COLLOQUIUM EN PROJECT OMTRENT MIGRATIE IN MUSEA

Van 23 tot 25 oktober 2008 organiseert “Network Migration in Europe e.V.” een samenkomst, getiteld “Migrations in museums : narratives of diversity in Europe”. Dit evenement vindt plaats in het Kreuzbergmuseum en het Jüdisches Museum te Berlijn.

Info: <http://www.network-migration.org/workshop2008>

Contact: migration.museums@web.de

EDUCATIEVE OPLEIDINGSCURSUS IN DEUTSCHES MUSEUM TE MÜNCHEN

Voor de 4de maal wordt in het Deutsches Museum te München een opleidingscursus voor leraren van lagere scholen en educatieve museummedewerkers georganiseerd. Er wordt gefocust op het gebruik van musea bij wetenschapsonderwijs in het basisonderwijs. De opleiding wordt gegeven (in het Engels) door een internationaal gezelschap van museummedewerkers en ervaringsdeskundigen. De opleiding vindt plaats van 7 tot 14 december 2008 (kostprijs 600 euro) en is het resultaat van een “Comeniusproject”, opgestart door het Museo Nazionale della Scienza e della Tecnologia (Milaan) onder de naam SMEC (School & MuseumCo-operation). Vanuit Vlaanderen participeert het Nationaal Museum van de Speelkaart (Tram 41/Turnhout) in dit project.

Meer info : <http://www.museoscienza.org/smec/>

Over de cursus verneemt men alles op :

http://www.museoscienza.org/smec/courses_fourthed_eng.htm

XIVde TICCIH-CONGRES : 30 AUGUSTUS - 5 SEPTEMBER 2009 IN FREIBERG

Op www.ticcih2009.de vindt men alle informatie over het volgend plenair congres van TICCIH (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage). Het heeft plaats in de Saksische mijnstad Freiberg van 30/8 tot en met 5/09/2009 en heeft als hoofdthema "ECOLOGY & ECONOMY". Deadline voor "papers", posters, sectie-presentaties e.d. is 30 november 2008. Er worden zeer interessante post-congres toers voorzien in Saksen (3 à 4 dagen) en in Polen (4 dagen) en Tsjechië (4dagen).

EXPOATEC COLOGNE

"Expoatec Cologne" is de naam van een belangrijke vakbeurs omtrent musea en erfgoed, waarvan de volgende editie plaats vindt van 17 tot 20 november 2009 te Keulen. Zie website www.koelnmesse.de

FINLAND

GROOTS COLLOQUIUM INDUSTRIEEL EN TECHNOLOGISCH ERFGOED IN 2010

In de Finse industriestad Tampere (waar één van de meest merkwaardige musea staat inzake industrieel erfgoed) vindt in 2010 een colloquium plaats, waarbij TICCIH en ICOTEH de handen in elkaar slaan. Locatie ervan is het Museumcentrum Vapriikki.

Zie: <http://www.tampere.fi/english/index.html>

Informatie: Helmuth.Albrecht@iwtg.tu-freiberg.de

F R A N K R I J K

LA MANUFACTURE DES FLANDRES, EEN UNIEK JACQUARDMUSEUM

In het Noord-Franse Roubaix (rue de la Prudence 25, 59100 Roubaix) ligt een unieke Jacquardweverij, die we ongeveer tien jaar geleden reeds bezochten met SIWE. Intussen is de Manufacture des Flandres zowat de allerlaatste werkende spinnerij van Roubaix geworden. Het bedrijf geniet internationale faam en de schitterende rondleidingen dragen daartoe zeker bij.

Openingstijden: van dinsdag tot zondag 13.30-18.00 u. Gesloten de eerste drie weken van augustus. Alle bijkomende informatie op <http://madefla.50q.com>. Tel.: 0033/3.20.20.09.17.

CILAC, EEN VEELZIJDIGE KOEPELVERENIGING

CILAC is een letterwoord, dat staat voor “Comité d’information et de liaison pour l’archéologie, l’étude et la mise en valeur du patrimoine industriel”. Het CILAC ontstond in 1979 en groeide uit tot spreekbuis van de industrieel erfgoedbeweging in Frankrijk. De vereniging organiseert regelmatig studiedagen en geeft een halfjaarlijks tijdschrift uit “L’Archéologie Industrielle en France”. Voor meer informatie over CILAC, lidmaatschappen (46 € per jaar voor leden uit de E.G.), eventuele aankoop van reeds gepubliceerde tijdschriftnummer, zie webstek www.cilac.com. Postadres: CILAC, BP 251, F-56007 Vannes cedex, France. E-mail: cilac@wanadoo.fr

PATRIMOINE DE L’INDUSTRIE / INDUSTRIAL PATRIMONY

TICCIH-erevoorzitter Louis BERGERON is de drijvende kracht achter dit prachtig tijdschrift.

Nummer 18 (najaar 2007) focust in het bijzonder op oude kanalen en aquaducten, zoals steeds gevolgd door een aantal bijdragen onder de hoofding “Knowledge of the World Industrial Heritage” en bibliografische besprekingen. Nummer 19 (voorjaar 2008) gaat onder meer in op industrieel erfgoed in de poolgebieden en belicht “evolutieve industriële landschappen”. Alle informatie over dit buitengewoon tijdschrift op website www.koinetwork.org

1001 GRADEN CELSIUS

Zo luidt de titel van een tentoonstelling over hedendaagse glascreaties, georganiseerd door en gepresenteerd in het interessante “Musée de l’histoire du fer” te Jarville-la-Malgrange (op 5 km ten zuiden van Nancy). De tentoonstelling loopt tot en met 22 oktober 2008. Open 10 tot 17 uur behalve op maandag.

EEN NIEUW PETROLEUMMUSEUM

In Merkwiler-Pechelbronn (Elzas) werd onlangs een nieuw museum geopend, dat handelt over de ontginning van aardolie en de verwerking van petroleum. Zie website: www.musee-du-petrole.com (K.H.)

H O N G A R I J E

Van 26 tot 31 juli 2009 gaat in Budapest een belangrijk congres door, “XXIIIth International Congress of History of Science and Technology”. Thema is: “Ideas & Instruments in social Context”. Meer informatie over het “ICHS 2009” op volgende website: <http://www.conferences.hu/ichs09/FirstCircular.htm>
E-mail: ichs09@conference.hu (met dank aan K. HAUSTRAETE)

N E D E R L A N D

LEER DE STICHTING BRABANTS INDUSTRIEEL ERFGOED KENNEN

SIWE kwam in contact met een afgevaardigde van een stichting die veel werk verricht omtrent het behoud en de herwaardering van het industrieel en technologisch erfgoed in Brabant (Nederland). Leer deze stichting kennen en surf naar hun webstek: www.brabantserfgoed.eu / E-mail: info@brabantserfgoed.eu.

BEURS KLASSIEKE SCHEPEN TE ENKHUIZEN

Een belangrijk publieksevenement op het gebied van maritiem erfgoed in Nederland is de “Beurs Klassieke Schepen”. In 2008 vindt deze manifestatie plaats in EnkhuiZEN van 7 tot 9 november (van 10 tot 18 uur), nabij het NS-treinstation.

Contactadres: Klassieke schepen, Dijkweg 222, 1619 JC – Andijk (Nederland). Tel.: 0031/228.59.11.11. Meer informatie op: www.klassieke-schepen.nl E-mail: info@klassieke-schepen.nl

“HET ABSOLUTE VRIESPUNT” IN MUSEUM BOERHAAVE TE LEIDEN

foto: Tom Haartsen

Op 10 juli 1908 bereikte de Leidse natuurkundige Kamerlingh ONNES een zeer lage temperatuur, net boven het absolute vriespunt ($- 273 \text{ }^\circ \text{Celsius}$). Leiden werd op de kaart gezet als “koudste plekje op aarde”. Ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum organiseert het Museum BOERHAAVE te Leiden de tentoonstelling “Jacht naar het absolute nulpunt”.

Zie volgende website :

<http://www.museumboerhaave.nl/habsolutenulpunt/promo/promo.html>

In het vlakbij gelegen Stedelijk Museum De Lakenhal wordt tezelfdertijd (van 11 juli tot 14 september 2008) een tentoonstelling gehouden over “Kamerlingh ONNES. Een familie in koude & kunst”. Beide tentoonstellingen zijn, in het licht van de toenadering tussen beide musea, gratis te bezoeken ! (Naar een bericht van Annette LOS, medewerkster Museum Boerhaave).

DE TELESCOOP IN ALLE STATEN

In hetzelfde Museum Boerhaave te Leiden loopt van 11 april 2008 tot 19 april 2009 een belangrijke expositie “De telescoop”. Het toestel werd 400 jaar geleden uitgevonden. In 1608 ontwierp de Zeeuwse

brillenmaker LIPPERHEY een verrekijker. Deze bracht Prins Maurits van Oranje in vervoering. Met een aanbevelingsbrief van de Heren van Zeeland vroeg de uitvinder voor zijn vinding een patent aan bij de Staten Generaal. Voor meer informatie : www.museumboerhaave.nl (klik op de rubriek “pers/contact”).

BEZOEK HET MUSEUM JAN CORVER TE BUDEL

Kent u het Museum Jan CORVER of “Museum van het Radiozendamateurisme”? Het adres is: Broekkant 1, 6021 CR Budel (tussen Eindhoven en Maastricht). Meer informatie: telefoon 0031/495-43.03.42

Websites: <http://www.jancorver.org/tv/video/almeretv.wmv> of <http://www.jancorver.org/museum/index.htm> E-mail: ws19@xs4all.nl

Toegang: 1ste en 3de zaterdag van de maand van 10 tot 17 uur en na afspraak. (Met dank aan André MONTALD)

EEN BOEIENDE BROCHURE OVER FABRIEKSSCHOORSTENEN

De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten gaf de brochure “Fabrieksschoorstenen” uit, nummer 10 van 2008 in de reeks Cultuurhistorie. De brochure gaat in op historische ontwikkeling, bouwtechnische aspecten, maar ook op herwaardering en behoud. Meer informatie op www.racm.nl / E-mail: info@racm.nl.

ER WORDT GEWERKT AAN HET NIEUWE NATIONAAL MUSEUM HISTORISCHE LANDBOUWTECHNIEK

Het oude “Nationaal Museum Historische Landbouwtechniek” te Wageningen werd al een aantal jaren geleden gesloten. In het voorjaar van 2008 werden de collecties overgebracht naar de Waiboerhoeve in Lelystad. Dit gebeurt in afwachting van een nieuw museum op het Landgoed Heerlijkheid Mariënwaerd bij Beesd. Wordt zeker vervolgd. Zie ook de website www.landouwmuseum.nl.htm

O O S T E N R I J K

“TECHNISCHES MUSEUM” IN WENEN TIEN JAAR NA DE HEROPENING

Het “Technisches Museum” in Wenen is het grootste en belangrijke Techniekmuseum van Oostenrijk. SIWE bezocht het museum. De zeer indrukwekkende gebouwen uit 1909-1911 verzamelden destijds her en der verspreide deelcollecties, maar waren na bijna een eeuw toe aan een grondige renovatie. Intussen is dit al een tiental jaar achter de rug. Het resultaat mag gezien worden. Door de ligging buiten het centrum is het publiek vooral beperkt tot groepen, vooral schoolgaande jeugd. Toeristen komen er zelden. De afdelingen, opgesteld over vier verdiepingen omheen drie van glaskappen voorziene halls, omspannen alle domeinen van wetenschap en techniek : natuurkunde (met een zeer belangrijke collectie omtrent astronomie), zware nijverheid (delfstoffen, metaal, staal), energie, een afdeling “Massenware Luxusgut”, een uitermate boeiende collectie “Alltag” (ontwikkeling van huishoudelijke apparaten, hygiëne, geneeskunde); communicatie (van drukkerijwezen tot telecommunicatie), muziekinstrumenten, verkeerswezen en civiele bouwkunst.

Adres: Mariahilfer Strasse 212, A-1140 Wien.

Alle informatie: www.technischesmuseum.at E-mail: mbox@mtw.at

Gidsboek: Barbara PILZ e.a., Technisches Museum Wien. München, (Prestel Verlag) 2005. ISBN: 3-7913-3519-7

EEN UNIEKE WANDELGIDS OVER GENEESKUNDIG ERFGOED IN WENEN

Wolfgang REGAL en Michael NANUT schreven “Wien für Mediziner”, waarin 15 wandelingen zijn opgenomen, die de lezer/wandelaar kennis laten maken met het onwaarschijnlijk rijk erfgoed van de geschiedenis van de geneeskunde in de Donaustad.

De tochten brengen u in oude laboratoria, musea, het woonhuis van Sigmund FREUD, de “Narrentoren” of oudst bewaarde psychiatrische kliniek van het land enzovoort. Uitgever van deze bijzondere gids (ISBN 978-3-211-48639-9) is Springer Verlag (P.O. Box 89, Sachsenplatz 4-6, 1201 Wien). Alle informatie op books@springer.at

P O R T U G A L

27ste SYMPOSIUM COMMISSIE WETENSCHAPPELIJKE INSTRUMENTEN

Van 16 tot 21 september 2008 heeft in het Museum van de Wetenschappen van de Universiteit van Lissabon het 27the SIC plaats. Alle nuttige info op: <http://chcul.fc.ul.pt/sic2008/>

Zie ook: <http://chcul.fc.ul.pt./sic2008/>

Locatie van het « Museo de la Ciencia »: rua de Escola Polit cnica 56, 1250-102 Lisboa. Tel.: 351/21.39.21.881. We overlopen hierna de belangrijkste musea van Portugal inzake de geschiedenis van de wetenschappen:

in L I S S A B O N

MUSEO DE LA CIENCIA

Museum geopend in 1985 (adres zie hierboven) dat verschillende universitaire collecties, in het bijzonder van de Faculteit van de Wetenschappen van de Universiteit van Lissabon (12000 objecten, daterend uit de 19de en 20ste eeuw) beheert. Sinds 2007 gerenoveerd en opnieuw toegankelijk is het “Laboratorio Chimico”, gesticht in 1837.

KABINET VAN DE FYSICA

Gehuisvest in het Passos Manuel Lyceum (1911), Travessa do Convento de Jesus, 1249-027 Lisboa. Unieke collecties, deels voortkomend uit de Polytechnische School van de hoofdstad.

PHARMACIEMUSEUM

Adres: rua Marechal Saldanha 1, 1249-069 Lisboa. Ontstaan in 1996, won diverse prijzen. Collectie beslaat ca. 5000 jaar. Objecten komen van wereldwijd.

COLLECTIE VAN DE ACADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Rua da Academia da Ci ncias 19, 1249-122 Lisboa. Het kabinet met 18de en 19de-eeuwse objecten werd oorspronkelijk samengesteld door José MAYNE (1723-1792) om les te geven in “natuurfilosofie”. Zeer zeldzame (18de eeuwse) objecten.

COLLECTIE FYSICA VAN HET “ISTITUTO SUPERIOR TECNICO”

Av. Rovisco Pais, 1049-001 Lisboa. Geopend in 1911 maar eigenlijk teruggaand tot de stichting van het “Industrieel Instituut” in 1852, om ingenieurs op te leiden.

MUSEUM VAN METROLOGIE

Het “Istituto Português de Qualidade”, rua Antonio Siao 2, 2829-513 Caparica, handelt over de geschiedenis van het meten vanaf de 15de eeuw.

ASTRONOMISCH OBSERVATORIUM VAN AJUDA

Het observatorium van de Universiteit van Lissabon (adres : Tapada de Ajuda, 1349-018 Lisboa) werd gebouwd 1860-1878. De architectuur en de inrichting bleven intact. Prachtige ligging met vergezichten over Belèm en de Taag.

MARITIEM MUSEUM

Praça do Imperio, Lisboa-Belèm. Museum gesticht in 1863 en hier gevestigd sedert 1962, zeer geliefd en bekend bij de Portugese bevolking.

NATUURKUNDIGE VERZAMELING VAN “ISEL”

ISEL staat voor “Istituto Superior de Engenharia de Lisboa” (adres : Rua Conselheiro Emidio Navarro, 1951-007 Lisboa). Het is eigenlijk een restant van het “Industrieel Museum”, in 1867 opgericht door Fonseca Benevides (i.o.v. het Industrieel Instituut). Het museum werd ontmanteld in 1900. Heel wat ging verloren (waar hoorden we dit nog ?) en een deel van de collecties gingen over naar het “Istituto Superior Técnico”. Vooral objecten voor de opleiding van natuurkundigen.

in COIMBRA**WETENSCHAPSMUSEUM VAN DE UNIVERSITEIT VAN COIMBRA**

Adres : Largo Marquês de Pombal, 3000-272 Coimbra. Wetenschapsmuseum van eerste orde. Het omvat het Museum van Natuurkunde (Praça Marques de Pombal) met een unieke collectie (18de tot 20ste eeuw) van internationaal niveau.

ASTRONOMIECOLLECTIE

Andere universiteitsmuseum (Santa Clara, 3040-004 Coimbra) met verzameling instrumenten, afkomstig uit het Astronomisch observatorium.

in PORTO**PARADA LEITAO MUSEUM**

Gelegen in het "Istituto Superior de Engenharia do Porto", rua Dr. Antonio Bernardina de Almeida 431, 4200-072 Porto. Het instituut voor ingenieurs volgde in 1864 het voorbeeld van het Conservatoire National des Arts et des Métiers (Parijs). Onlangs (1998) opgefriste exposities.

MUSEUM VAN DE FACULTEIT DER INGENIEURS

Adres : Universiteit Porto, rua Dr. Roberto Frias, 4200-465 Porto. De collecties hebben net als de vorige hun roots in de Industriële Hogeschool (gesticht in 1852). Deze faculteit is de grootste in haar soort van het land. De collecties zijn uitgebreid en vertakt...

WETENSCHAPSMUSEUM

Adres : Universiteit Porto, Praça Gomes Teixeira, 4099-002 Porto. Museum, geopend in 1996, groepeerde een 10-tal collecties uit de 19de en 20ste eeuw.

TSJECHIË

Een trip door Bohemen bracht ons in contact met een aantal belangwekkende industrieel erfgoedinitiatieven. Het mijnbouwmuseum in Příbram is een voorbeeld van een industrieel netwerkmuseum met roots in de 19de eeuw. Veel informatie op www.kr.stredocesky.cz. Een ander interessant ensemble is de “mijnbouwroute” te Černý Důl (Reuzengebergte), zie www.cernydul.cz. In de boekhandel liggen (tot onze aangename verrassing) tal van industrieel erfgoed publicaties, meestal in het Tsjechisch maar steeds met samenvattende teksten in het Engels en/of het Duits. Bijzonder interessant zijn volgende (prachtig geïllustreerde) werken :

-Eva DVORAKOVA e.a., “100 Technical and industrial structures of central Bohemia”. Praag, (Titanic) 2008. ISBN: 978-80-86652-33-5.

Zie: www.titanic.n.cz

-Eva DVORAKOVA, Jan FRAGNER, Pavel FRIC, e.a., Industry – memory – perception. Praha, (Titanic) 2007. ISBN: 978-80-86652-33-7

-Tomas SENBERGER, e.a., Breweries, reconstruction and conversion of breweries. Ostrava, (Nakladatelství Mise) 2008.

VERENIGD KONINKRIJK

SCIENCE MUSEUM LONDEN focust op periode 1945-1970

Het Science Museum stelde korte tijd geleden een nieuwe expositie op “Don Dare & the Birth of Hi-Tech Britain. Een stripheld reist met de bezoekers mee door het gouden tijdvak van de uitvindingen en design 1945-1970. De expositie is gedeeltelijk permanent en blijft (gratis) toegankelijk tot 25 oktober 2009.

Adres: Science Museum, Exhibition Road, Londen SW 7 2DD, U.K.

Website: www.science.museum.org.uk / info@science.museum.org.uk

(Met dank aan Harry VAN ROYEN voor de informatie).

ZOMERTENTOONSTELLING OVER FERDINAND VERBIEST TE OXFORD

“Heaven on Earth – Missionaries and the mathematical arts in 17th – C. Beijing” is de titel van een zomertentoonstelling, gepresenteerd in het Museum of the History of Science te Oxford. Kern van de expositie is een serie Chinese houtsneden, gerealiseerd in opdracht van de Vlaamse astronoom en wiskundige Ferdinand VERBIEST, de beroemde Vlaamse missionaris en wetenschapper. De houtsneden tonen hoe astronomische instrumenten vervaardigd werden. Meer informatie: <http://www.mhs.ox.ac.uk/events>
E-mail: museum@mhs.ox.ac.uk (K.H.)

TENSTOONSTELLING “150 YEARS OF DIESEL” CHESHIRE nog tot 28 sept2008

van Rudolf Diesel tot de snelste diesels
www.enginemuseum.org

STOOMDAGEN 2008 STAFFORDSHIRE

27+ 28 september 10 tot 17u
25+ 26 oktober 10 tot 17u
28+ 29 december 10 tot 17u
In Claymills Vitorian Pumping Station
zie www.claymills.org.uk

ESSEX COUNTRY SHOW 13+ 14 sept 10 tot 17 u

Rurale leven en werkende stoommachines
www.essexcountryshow.co.uk

UITVINDINGEN EN UITVINDERS

TRISTRAM CARY, PIONIER VAN DE ELEKTRONISCHE MUZIEK OVERLEDEN

Eind april jl. overleed in Australië Tristram CARY, een belangrijk pionier inzake elektronische muziek. CARY ontwikkelde zijn eerste synthesizer in 1969 en was onder meer bekend om zijn soundtrack voor de Britse sciencefictionserie “Dr. Who” uit 1960. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was CARY radarofficier bij de Britse marine en ontwikkelde toen al zijn eerste ideeën over elektronische muziek en gemanipuleerde magneetbandgeluiden. Dit leidde in 1967 tot de stichting van de eerste elektronische muziekstudio in the Royal College of Music. (Vrij naar De Morgen van 29/04/2008).

10 JAAR “BRAIN MACHINE INTERFACE” (BMI) TECHNOLOGIERESEARCH

BMI wordt zowel uitwendig als inwendig toegepast. Dit gebeurt enerzijds met elektronen op de schedel en anderzijds met haarfijne sensoren in het motorische gedeelte van de hersenen. In een gezond lichaam stuurt dit motorisch gedeelte impulsen door het ruggenmerg die de spieren doen bewegen. Met BMI proberen wetenschappers alternatieven te zoeken waarbij een computer de hersenactiviteit kan omzetten in een beweging van de spieren...

In 1998 startten de eerste BMI experimenten op mensen. Een Amerikaan die tot aan zijn nek was verlamd, kreeg een vezelachtige sensor in het motorisch gedeelte van zijn hersenen ingeplant, die impulsen doorstuurde naar een stemapparaat waardoor de man kon communiceren. In 1999 slaagden wetenschappers van de universiteit van Georgia erin om een orang-oetang talrijke woorden aan te leren. De aap leerde de spraak met behulp van een stemsynthesizer en gebruikte een speciaal ontworpen elektronisch toetsenbord, waarbij elke toets een symbool voorstelde, gaande van eenvoudige zaken zoals een appel tot abstractere concepten zoals goed en slecht. Een jaar later vonden wetenschappers een unieke manier om apen een computerspel te laten spelen, waarbij ze met hun gedachte de figuren in het spel konden laten bewegen. Daarbij maakt men gebruik van

haarfijne elektronen en kon volgens deskundigen binnenkort mensen met verlamingsverschijnselen helpen bij interactieve toepassingen zoals het lezen van e-mail.

In 2003 kwam een nieuwe revolutionaire prothese op de markt, waarmee bijvoorbeeld soldaten, die een arm of been verloren tijdens een oorlog, opnieuw de strijd kunnen ingaan ! De BMI heeft nog een lange weg voor zich, want een massale toepassing van BMI blijft voorlopig nog toekomstmuziek. (Vrij naar een bijdrage in De Morgen van 30 mei 2008)

500 JAAR GELEDEN GEBOREN: GEMMA FRISIUS, VLAAMSE CARTOGRAAF

In 1508 werd Gemma FRISIUS geboren te Dokkum. Hij werd een eminent Leuvense hoogleraar, wiskundige, medicus (voerde in Leuven de eerste dissecties uit) en maakte de eerste wereldkaarten. Hij vond een nieuwe methode voor topografische triangulatie, vond technieken om zich op zee te oriënteren door geografische lengtemeting. Hij bouwde ook tal van wetenschappelijke precisie-instrumenten en werd leermeester van Rembert DODOENS en van Gerardus MERCATOR. Een bescheiden tentoonstelling over leven en werk van Frisius werd gehouden in de Centrale Bibliotheek te Leuven. De voor die gelegenheid uitgegeven brochure is nog beperkt voorradig. (P.V.)

FRANCQUI-PRIJS VOOR MICHEL GEORGES

De prestigieuze wetenschappelijke FRANCQUI-prijs 2008 (ter waarde van 150.000 € !) werd eind mei jl. in het Brusselse Paleis der Academiën uitgereikt aan professor Michel GEORGES. Hij ontving de onderscheiding voor zijn pionierswerk in het ontrafelen van de genetica van complexe eigenschappen (vb. spiergroei en melkproductie bij vee). Deze methoden zijn ook toepasbaar op complexe menselijke afwijkingen, waaronder de ziekte van Crohn en schizofrenie. (Bron : Belga & VILT-Nieuwsbrief van 3/06/2008)

140 JAAR GELEDEN WERD PAUL OTLET GEBOREN, HIJ DIE ALLE KENNIS OP STEEKKAARTEN ZETTE !

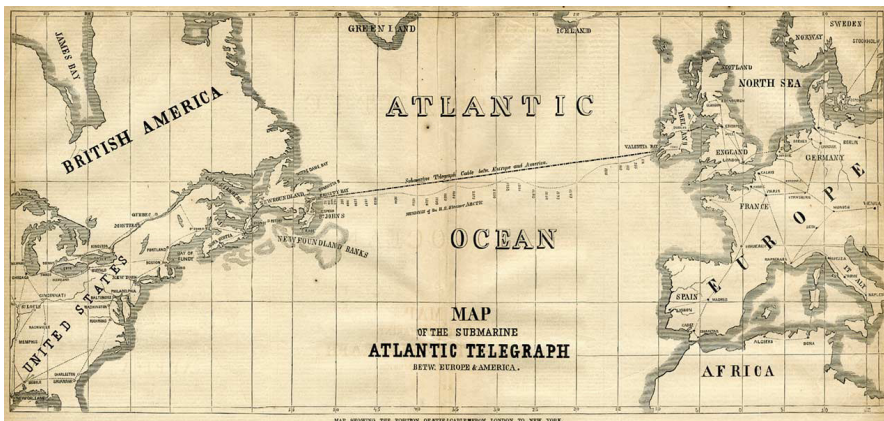
Paul OTLET (1868-1944) is de Brusselse bibliograaf, die baanbrekend werk verrichtte om kennis te structureren. Zijn utopisch aandoende “Mundaneum”, een centrum waar alle menselijke kennis zou worden opgeslagen en voor iedereen toegankelijk zou worden gemaakt, werd een verre voorloper van het internet. Reeds in 1895 richtte OTLET met zijn vriend Henri LA FONTAINE (secretaris van de literaire advocaat Edmond PICARD) het OIB op, voluit “l’Office International de Bibliographie”. Verspreiding van kennis stond voor OTLET, een overtuigd pacifist, gelijk met een wapen tegen de oorlog. In 1905 ontwikkelde “*l’homme qui voulait classer le monde*” het UDC (Universeel Decimaal klasseringssysteem), al snel gevolgd door een “Répertoire Iconographique Universel” (RIU) met prenten, foto’s, affiches en prentbriefkaarten. OTLET was ook zeer geboeid door nieuwe stedenbouwkundige theorieën, die uitmondde in zijn concept voor een “Cité Mondiale” nabij Brussel.

In 1913 kregen OTLET en LA FONTAINE de “Nobelprijs van de Vrede”. Hij bracht zijn Mundaneum onder in de expogebouwen van het Jubelpark (waar zich heden Autoworld bevindt), in de hoop dat de Volkerenbond zich in Brussel zou vestigen, maar dit kwam niet uit. OTLET werd vanaf de crisisjaren na 1930 niet meer gesteund maar steeds openlijker tegengewerkt, maar OTLET ging nog een tijdje door. In 1934 bedacht hij een machine die miljoenen fiches met elkaar verbond als een groot “netwerk van kennis”. De machine werd echter door OTLET nooit geconcretiseerd, maar wordt wel beschreven in zijn boek “Le traité de documentation” (1943). In 1941 vernietigden de nazi’s, die intrek namen in de Jubelparkgebouwen, een deel van de collectie.

Na de 2de W.O. verhuisde de resterende collectie meermaals en dreigde volledig verloren te gaan. Tot Boyd RAYWARD in 1968 een reddingsoffensief opzette, wat uitmondde in de verhuis van wat overbleef naar het nieuwe Mundaneum in Mons (Bergen), gehuisvest in een oude coöperatieve supermarkt in de rue de Nimy 76! Meer informatie? Surf naar www.mundaneum.be (P.V.)

150 JAAR GELEDEN : DE EERSTE TRANSATLANTISCHE TELEGRAAFKABEL !

Dit jaar wordt op diverse plaatsen, niet in het minst in New-York, herdacht dat 150 jaar geleden de eerste transatlantische telegraafkabel in gebruik werd genomen.

kaart uit vermelde website

De eerste “Atlantic Cable” werd bedacht door Cyrus West FIELD in 1854. Pas in 1858 was dit klaar: FIELD regelde het dat Queen Victoria een transatlantisch bericht stuurde naar de President van de V.S., James Buchanan. Op 16 augustus 1858 werd de eerste dergelijke boodschap ontvangen door President Buchanan, die met veel lofbetuigingen dit bericht van Koningin Victoria beantwoordde ! In de vroege ochtend van 17 augustus 1858 werden ter ere van de uitvinding 100 kanonschoten gelost in Central Park, en dit werd nog eens overgedaan op het middaguur. Intussen was de hele stad versierd met vlaggen en bloemen.

Lees hierover meer op: <http://www.transatlantic150.com>.

Surf naar <http://atlantic-cable.com/Maps/index.htm> om mooi kaartmateriaal te bekijken over de vroeger transatlantische kabels, vertrekkend en aankomend is onder meer Cornwall, Bretagne, Portugal en andere regio's. (Met dank aan André MONTALD).

ONDER DE LEESLAMP

BIBLIOGRAFIE INDUSTRIEEL EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED IN BELGIË, ZOMER 2008: EEN SELECTIE

Een selectie van bijdragen (boeken en tijdschriftartikels) over industrieel en wetenschappelijk erfgoed in België. Ook een beperkt aantal werken uit het buitenland, die voor Vlaanderen / Brussel / België interessant kunnen zijn, worden opgenomen. De meeste bijdragen zijn recent, maar er worden ook een aantal oudere, nog niet eerder vermelde titels opgenomen. De eventuele commentaren bij de referenties staan in cursief. We verwijzen ook nog eens naar de 15 afleveringen van onze bibliografie "Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed 1991-2006", gepubliceerd in TIC (Tijdschrift Industriële Cultuur), ondertussen digitaal ontsloten, aangevuld en raadpleegbaar via website www.viat.be. Suggesties voor verdere aanvullingen op deze rubriek zijn uiteraard steeds welkom. U kan uw suggesties kwijt via E-mail. Stuur uw informatie door via paiviaene@hotmail.com.

ABELING Ruben, BRINKMAN Pim, e.a. Fabriksschoorstenen. (brochure Cultuurhistorie 2008, nr. 10). Zeist, (Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten) 2008.

BAECK Mario, Schoonheid uit klei en cement. Vloer- en wandtegels uit de Provincie Antwerpen. Antwerpen (Provinciebestuur Antwerpen en Openbaar Kunstbezit Vlaanderen) 2008.

BECUWE Frank, De Bloemmolens van Diksmuide (prov. West-Vlaanderen). Het industrieel erfgoed van een grootmaalderij. In: Relicta 3, Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek in Vlaanderen. Brussel, (VIOE) 2007, p. 289-331.

BERGSTEIN Edgar, Junge und grosse Zechen im belgischen Kohlerivier Kempenland. In: Industrie-kultur, 2008, nr. 2, p. 4-7.

BERNAERTS Jan, Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten (Slot). In: Ruimschoots, jg. 8, nr. 3, p. 10-13.

BERTELS Inge, Gelieve de bouwwerf te verlaten. Aannemers voor openbare werken in het negentiende eeuwse Antwerpen. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 15, nr.3, september 2006, p. 78-89.

BREUGELMANS Johan, CEULEMANS Jef, DE KEULENAER Paul, VAN HEES Ivo e.a.,
Vijfhonderd jaar Grote Molens op de Demer in Aarschot. Aarschot, (Wagdi, Werkgroep voor Aarschotse Geschiedenis Documentatie en Informatie) 2006.

BRINGMANN Rolf, Restauratie van de Hengst “Jan Korneel”. In: Ruimschoots, jg. 8, nr. 3, p. 19-20.

CLAES Puck, DECONINCK Els, Langs stokers, molenaars en landbouwers. De nijveraars Claes en het stationskwartier. Open Monumentendag 1997. Sint-Truiden, (Dienst voor Toerisme) 1997.

COURTOIS Luc, SAPPPIA Caroline, De fer et de feu. L'émigration Wallonne vers la Suède. Histoire et Mémoire (XVIIe – XXIe siècles). Louvain-la-Neuve, (Fondation Wallonne Pierre-Marie et Jean-François Humblet) 2008. ISBN: 978-2-930479-02-6 / Website: www.fondationwallonne.org

CREMER J.J., Kinderarbeid. J.J. Cremer en de Leidse fabriekskinderen. Leiden, (Primavera Pers & STIEL) 2008.

DAVID Johan, Het Repertorium van de Belgische Handelscatalogi. In: Mededelingen van het Centrum voor Industriële Archeologie, 2 (1976), p. 2-8.

DAVID Johan, VANBRABANT Katrien, Handelscatalogi, reclame als bron voor de geschiedenis van de technieken. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 16, nr. 1, maart 2007, p. 2-11.

DE CAIGNY Sofie, Bouwen aan een nieuwe thuis. Wooncultuur in Vlaanderen tijdens het interbellum. Proefschrift Geschiedenis K.U.Leuven, 2007. In: Brood & Rozen, 2008, nr. 2, p. 48-53.

DE JONG Henk, MUYEN Nico, 2000 jaar beweegbare bruggen. Internationale gids van bekende en onbekende brugtypen en bewegingswerken. Rijswijk, (Elmar) 1995. ISBN 90 389 0286 7.

Uitzonderlijke studie voor het Nederlandstalig taalgebied, grensverleggend qua opzet.

DE MEYER R., VANDE VOORDE S., De Preflex-balk (1951) van Abraham Lipski. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 14, nr.3, september 2005, p. 80-87.

DE MILDT Eric (fotografie), PAUWELS Hilde (tekst), Fabriekswerk. Foto's en verhalen van arbeiders. Tielt, (Lannoo) 2006.

DENEWET Lieven, Vijf Vlaamse molens in grote actuele renovatieprojecten. In: Molenecho's, jg. 36 (2008), nr. 2, p. 68-82.

DENEWET Lieven, Technische voorschriften voor een betere papierproductie in de Oostenrijkse Nederlanden (ca. 1750). In: Molenecho's, jg. 36 (2008), nr. 2, p. 92-104.

DEPOORTER Matthias, Dat andere deel van de collectie. Het onzichtbare depot. In: OKV, jg. 46, nr. 3, p. 26-29.

DE RUYSSER Sofie, Onderzoeksproject : bewaring van industrieel erfgoed. Januari 2005 – september 2005. i.o.v. Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed Stad Antwerpen, Dienst Collectiebeleid / Behoud en Beheer. (*voorlopig niet gepubliceerd, raadpleegbaar in overleg met voornoemde dienst*).

DESIMPELAERE Nele, DE MEYER Brigitte, Les maisons de plaisance. Kastelen van textielbaronnen en industriële in het noordwesten van Gent. In: TIC, jg. 25, nr. 2 (deel 102), p. 24-27.

DE VliegERE M., Borstels. Overbekend Miskend. Kortrijk, (Groeninghe Uitgeverij) 2001.

DEVROE An, Nationaal Visserijmuseum. Van jager tot technicus : de visser vertelt. In: OKV, jg. 46, nr. 3, p. 14-18.

DEVROE An, Internationale steun voor behoud kachelfabriek Godin. In: Brussel deze Week, 7 augustus 2008 (nr. 1142), p. 10.

DRAYE Anne Mie, De bescherming van het erfgoed en onroerend erfgoed. Wet-, decreet- en regelgeving van kracht binnen het Vlaamse Gewest / de Vlaamse Gemeenschap. Gent, (Larcier) 2007.

DUPONT Christine, Collection-musée. Musée en construction. In: Les Nouvelles de La Fonderie, nr. 29, juni 2008, p. 2.

Exposition universelle. <Themanummer van > Les Cahiers de La Fonderie, nr. 37, december 2007 (diverse auteurs).

FERKET Roland, Jenever, een Antwerpse belevenis. Antwerpen, een jeneverwandeling. Antwerpen, (De Vagant) s.d. (www.devagant.be)

FRANCOTTE Auguste, GAIER Claude, KARLSHAUSEN Robert, Ars Mechanica. Le grand livre de la FN. S;l., (Herstal Group / La Renaissance du Livre) 2007. ISBN: 978.2-87415-877-3.

GENON Marie-Hélène, De Marollen. Brussel, (Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) 2008.

Geschiedenis der Geneeskunde. Tweemaandelijks tijdschrift. Antwerpen, 1994 -. Alle informatie of: www.garant-uitgevers.be

GOYENS Maurice, Geschiedenis van de winningen Nicolaï te Wilderen en omgeving. In: Het Oude Land van Loon, deel 31, 1976.

HENRARD Georges, Vers les hauteurs de la cité (Verviers, ville et région parcourues en tram. Tome 3). Verviers, 2008.

Het spoor van de industriële monumenten in een Hollandse stad. Een wandeling langs twintig monumenten van bedrijf en techniek in Leiden. Leiden (STIEL) 2008.

HOGESTEGER G., VAN DER STEEN J.M., Onder Water. De geschiedenis van het natte kabelleggen bij PTT. Rotterdam, (PTT Telecom) 1990.

KERVANTO NEVANLINNA Anja, Industry and modernism. Companies, architecture and identity in the Nordic and Baltic countries during the high-industrial period. Helsinki, (Studia Finnica Historica) 2007.

Koepelvorming watergebonden erfgoed. In: VCM-Contact, jg. 15, april-mei-juni 2008, p. 11-12.

Langs stokers, molenaars en landbouwers. De nijveraars Claes en het stationskwartier. OMD 1997. Sint-Truiden, (Open Monumentendag & Stadsbestuur), p. 10 e.v.

LANSZWEERT Willem, Vuurtorens en lichtbakens. Bewakers van de zee. Oostduinkerke, (Nationaal Visserijmuseum) s.d.

LERMYTE Jean-Marie, Zestig jaar technisch-maatschappelijke evolutie. In : Ons Heem, jg. 58, nr. 2, p. 65-71.

LINTERS Adriaan, Cement en beton. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 14, nr.3, september 2005, p. 66-73.

MEERSMAN Tom (red.), IJzersterk + steengoed. Amateurs fotograferen industriële bouwwerken. Rotterdam, (NAI – Nederlands Architectuur Instituut) 2005. ISBN: 90-5662 434 2.

MICHIELS Freddy, Flandria, Ambassadeur van Antwerpen. Antwerpen, (Artus uitgevers) 2007.

Motorwagens, Deel 2. (Reeks “Onze Spoorwegen”). S.I., (Febelrail / NMBS) 2008. <Franstalige uitgave:> Les autorails, Vol. 2. (Série “Nos Chemins de Fer”).

Noeste werkers – IJzeren schepen. Boom, (Cultureel Centrum De Steiger) 2008. Meer info over de brochure en CD-rom op tel. 03/880.19.14, ccdesteiger@boom.be

Ouvriers et ville en mouvements. <Themanummer van > Les Cahiers de La Fonderie, nr. 36, juni 2007. (*Zie boekbespreking*)

PLUVINAGE Gonzague (red.), Expo 58 tussen utopie en realiteit. Brussel, (Rijksarchief / Stad Brussel) 2008.

RAACH Jörg, Industriekultur in Berlin, die 115 wichtigsten Bauten des Industriezeitalters. Berlijn, (L&H Verlag) 2008. ISBN: 978-3-939629-00-9.

RAMAKERS Dirk, Belgische scheepsmotoren. In: Ruimschoots, jg. 8, nr. 3, p. 21-23.

RENAUD Guy, L'aventure du fer en Bourgogne. De Bibracte au Creusot. Saint-Cyr-sur-Loire, (Alan Sutton) 2007. ISBN 978 2 84910 618 1. *Voorbeeldige synthese met zowel aandacht voor geschiedenis als erfgoed, rijk geïllustreerd.*

RUITER Hans, Riool, rails en asfalt. 80 jaar straatruoer in vier Nederlandse steden. Zutphen, (Walburg Pers) 2005. ISBN 90 5730 406 6.

SORGELOOS Claude, De dagen aan 't lengen, de winter aan 't strengen. Collectief geheugen en erfgoed : de verzameling almanakken en jaarboeken van de Koninklijke Bibliotheek van België. In : Science connection. Magazine van het Federaal Wetenschapsbeleid, nr. 19 (december 2007) p. 2-3.

TRIBOT Pierre-Jean, Bruxelles 58, année-lumière. Brussel, (CFC-Editions) 2008. ISBN: 978-2-930018-72-0 (www.cfc-editions.be)

VANCOPPENOLLE Armand, LANSZWEERT Willem, Motorvisserij op IJsland. Noord – Noordwest – Koksijde. Oostduinkerke, (Nationaal Visserijmuseum) 2002.

VAN DAMME Marjolijn, NUYTTEN Dieter, Luchtvaartexperimenten uit de avontuurlijke pionierstijd: de betonnen paddestoelen van Hardy en de Grimbergse compenseerinrichting. In: M & L, jg. 27, nr. 2, p. 5

VAN DEN BERG M., Belgisch en Nederlands Limburgs mijnerfgoed, de behoudsverschillen. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 12, nr. 4, december 2003, p. 98-104.

VANDENBERGHE Raf, Geschiedenis van het schoeisel. In: Ons Heem, jg. 58, nr. 2, p. 21-39.

VANDENBERGHE Raf, Bruno Acx. Hoe ik schoenmaker werd. In: Ten Mandere. Heemkundige periodiek voor Izegem, Emelgem en Kachtem. Jg. 45, nr. 2 (aflevering 141, april 2008), p. 1-99.

VAN DEN BOSSCHE F., De interactie tussen normalisatie, technologie en markt : de vroege ontwikkeling van de elektrische auto als voorbeeld. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 14, nr.3, september 2005, p. 101-106.

VAN HEE R. (Red.), Ziek of gezond ten tijde van Keizer Karel. Vesalius en de gezondheidszorg in de 16de eeuw. Gent, (Academia Press) 2000. ISBN: 90-382-0248-2.

VAN HOOYDONK Eric, Antwerpen, internationaal havenicoon. Een visie op de identiteit van Antwerpen als havenstad. Leuven, (Uitgeverij Van Halewyck) 2008. ISBN 978 90 5617 860 4. *Zie boekbespreking.*

VAN HUMBEECK Frans, VAN CAESBROECK Paul, Cockpits en hun piloten. Nieuwerkerken-Waas, (Het Streekboek) 2005.

VAN MINNEBRUGGEN A., Brecht. Het verhaal van onze stenen molen. Antwerpen, (TYR Bvba) 2007. ISBN: 978902699358. *(De publicatie behandelt ook alle de molens in de gemeente).*

VANSINTJAN Dirk, VERBEECK Fons, BRANKAER Willem, Het machinepark van 's Hertogenmolens te Aarschot (okt. 2007). In: Molenecho's, jg. 36 (2008), nr. 2, p. 83-89.

VERBRAECK Yvan, Grootheid en verval van de Mariekerkse haringdroog- en rookschouwen. In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 15, nr. 4, december 2006, p. 118-129.

VERKENS Kim, Passementerie : terminologie en historiek. In: TIC, jg. 25, nr. 2 (deel 102), p. 2-21.

VERMEULEN S., Gewapend beton als commercieel product. Het studie bureau François Hennebique (1842-1921). In: Erfgoed van Industrie en Techniek, jg. 14, nr.3, september 2005, p. 74-79.

VOETS Herman, Brouwerij MENA vroeger en nu. In: Erfwoord, mei-juni-juli 2008, p. 36-39.

VOETS Herman, Brouwerij MENA – Limonadefabriek KINA Rotselaar 1897-2007. Een historisch overzicht. Rotselaar, (de auteur) 2007. <Besteladres: Provinciebaan 20 te 3110 Rotselaar, prijs 12,60 Euro>.

WEBER Donald, Autostrades in de lucht... en dwars door Gent. In: Brood & Rozen, 2008, nr. 2, p. 70-73.

ZWEIACKER Pierre, Morts pour la science. S ;l., (Presses polytechniques et universitaires romandes) 2008. ISBN: 978-2-88074-752-7.

BOEKBESPREKINGEN

BECUWE Frank, De Bloemmolens van Diksmuide (prov. West-Vlaanderen). Het industrieel erfgoed van een grootmaalderij. In: Relicta 3. Brussel, (VIOE) 2007, p. 289-331.

Relicta is een nieuwe serie wetenschappelijke cahiers, uitgegeven door het VIOE. De volledige titel luidt : Relicta, Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek in Vlaanderen. Het nummer 3 (2007) wordt afgesloten met een merkwaardige industrieel archeologische monumentenstudie omtrent de Bloemmolens van Diksmuide. Het bedrijf startte in 1836 als bietsuikerfabriek. In de 2de helft van de 19de eeuw verdrong de rietsuiker de fabricatie van bietsuiker en ook de fabriek te Diksmuide stopte haar suikerproductie en werd ca. 1880 omgevormd tot stoommaalderij en olieslagerij. De installaties langs de Handzame vaart werden grotendeels vernield tijdens de 1ste Wereldoorlog en de heropbouw van de bloemmolens was pas een feit in 1925. De productie stopte in 1995. Een paar jaar later opende in het gerenoveerde industrieel complex "Westoria", opgevat als een streekmuseum en een toeristisch bezoekerscentrum met diverse faciliteiten. Om diverse redenen kwam echter na enkele jaren een einde aan dit initiatief. In zijn bijdrage gaat BECUWE op zeer gedetailleerde wijze in op de werking van de maalderij en beschrijft de overgebleven infrastructuur. De auteur vervolgt met een waardevol overzicht van de belangrijkste maalderijconstructeurs in Europa. (P.V.)

DE MILDT Eric (fotografie), PAUWELS Hilde (tekst), Fabriekswerk. Foto's en verhalen van arbeiders. Tielt, (Lannoo) 2006.

Bijna dagelijks horen wij over flexibiliteit, automatisering, het generatiepact, concurrentie met lage loonlanden. Maar hoe staan

arbeiders zelf tegenover hun werk? Hoe denken zij over hun werksituatie, hun werkgevers, hun toekomst. Een fotograaf en een journaliste wilden het zelf zien en horen en brachten het in woord en beeld. Warm aanbevolen. ISBN 978.90209.7709.7 (Vrij naar een bericht in "Brood & Rozen", 2008 nr. 2).

Ouvriers et ville en mouvements. <Themanummer van > Les Cahiers de La Fonderie, nr. 36, juni 2007.

Naar aanleiding van het emeritaat van Jean PUISSANT, voorzitter van La Fonderie en Professor Nieuwste Geschiedenis aan de U.L.B. werd een interessante bundel gerealiseerd omtrent "arbeiders". Een tiental auteurs, waaronder Peter SCHOLLIERS, Janet POLASKY, Geoffrey CROSSICK, Claire BILLEN en Els WITTE schrijven over de beeldvorming van de arbeider, maar uiteraard ook over de geschiedenis van de sociale strijd en de strijdcultuur in en buiten Brussel. Elke bijdrage is geïllustreerd en voorzien van een degelijke bibliografie.

Meer informatie: info@lafonderie.be, website www.lafonderie.be.

VAN HOOYDONK Eric, Antwerpen, internationaal havenicoon. Een visie op de identiteit van Antwerpen als havenstad. Leuven, (Uitgeverij Van Halewyck) 2008.

De auteur kennen we reeds van in een vorige editie van de SIWE-Nieuwsbrieven voorgestelde havengidsen. Dit keer gaat het over een boek over de Antwerpse haven, geschreven voor beleidsmakers. Het is een pleidooi (van meer dan 400 bladzijden) voor meer ambitie en promotie van de haven op alle niveaus (een echte SWOT-analyse, hoofdstuk 2) met vergelijking van de "havenicoonstatus" van Antwerpen met die van concurrerende havensteden (hoofdstuk 3). Het focust verder op talrijke concrete acties en het "herbouwen" van de Antwerpse havenstad (hoofdstuk 4), waarop in de laatste twee hoofdstukken (5 & 6) nader ingegaan wordt. Origineel aan het boek is de koppeling tussen de economische en culturele imperatieven van de haven (met kritische analyse van het havenevenementenbeleid, de recreatieve en toeristische ontsluiting van het havengebied, het havenerfgoedbeleid, enzovoort). Warm aanbevolen! (ISBN 978 90 5617 860 4).

HOE LID WORDEN VAN SIWE vzw?

Door uw bijdrage te storten op rekening 001-3088106-90 van
SIWE vzw

Stapelhuisstraat 15 3000 LEUVEN

IBAN : BE 34 00 13 0881 0690 – BIC : GEBABEBB

Prijs jaarlijks lidmaatschap :**BELGIË**

Sympatiserend lid : 18 €

Vereniging : 30 €

Steunend lid, bedrijf : 35 €

BUITENLAND

Sympatiserend lid : 25 €

Vereniging : 35 €

Steunend lid, bedrijf : 35 €

SIWE vzw is aangesloten bij

CONTACTCENTRUM
VOOR
ERFGOEDVERENIGINGEN

Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap en

Ateliers BONTE

BC 1680
P.B - P.P.
België-Belgique

Afgifttekantoor: BIERBEEK
Erkenningsnr.: P209286

Afzender: SIWE v.z.w.
Stapelhuisstraat 15
3000 LEUVEN